

KOZMA GYÖRGY SJ.:

VENI SANCTE

A gyerek lelkesen lobogtatta a kis piros zászlót és még lelkesebben harsogta: „Éljen a Szentlélek!” Nem volt egyedül. Akkor tódult ki a montreáli olimpiai stadionból vagy ötvenezer ember, akik a karizmatikus kongresszus záró miséjéről távoztak. Az a benyomásom támadt, mintha már láttam volna ezt a gyereket valahol. Rövid tünődés után rá is jöttem, hol és mikor. Még annak idején, vagy harminc évvel ezelőtt egy május elseji felvonuláson. Ugyanígy lobogtatta kis piros zászlóját egy gyerek, ugyanilyen lelkesen kiáltotta: „Éljen Rákosi!” A két zászlólengető fiatal időben és térben nagyon távol élt egymástól, mégis, szinte ijesztő volt a hasonlóság. Megdöbbenem. Hát a fiataloknak mindegy, kit életetnek, csak lelkesedni Istennek? Csak ilyen teljesen felszínes eredményeket tud elérni bármiféle világnézetű nevelés? Nekik csak az a fontos, hogy valami rendkívüli történjék, a tartalom nem fontos?

Ne álltassuk magunkat: vannak ilyen fiatalok is. Elsősorban őértük hívjuk a Szentleket segítségül most, a tanév kezdetén. Adjon nekik szellemi étvágyat, látassa meg velük, hogy egész életük, boldogságuk a levegőben lóg, ha értékrend-szerűket nem szavatolja valamilyen jól átgondolt világnézet.

Persze, ha a Szentleket kérjük segítségül, arra is számítanunk kell, hogy vallásos világnézetet fog nekik ajándékozni, nem pusztán emberi szinten mozgó, csak vízszintesen nézelődő szemléletet. A vallásosságának azonban emberi előfeltételei vannak. Ha igazán számítnak a Szentlélek támogatására, ha nevelő munkánkkal igazán neki akarunk segíteni, ezt nem szabad elfelejtenünk. Éber szemmel kell kísérenünk a ránbizottakat, hol tartanak ebben a folyamatban.

Lehet, hogy még „csak” ott, hogy becsületes emberekké próbálnak válni. (1. szakasz) Lehet, hogy már felfedezték maguknak Istent, de még legfeljebb egyéni kapcsolatot tartanak vele. Az ilyenek szokták hangoztatni: „Isten igen, egyház nem!” Vagy ilyesmit mondanak buzdító szavainkra: „Sokkal jobban tudok imádkozni, Istenhez emelni a természetben, mint egy áporodott levegőjű barokk templomban, ahol magamfajta fiatalokat nem is látok”. Ne bebecsüljük le ezt a meggyőződést, mert bár még messze áll az eszménytől, de jó úton halad felé. Ha belelapozunk egy-

házi énekeink tárába, nem nehéz állapítanunk, hogy igen sok éneke közül még nemigen haladta túl ezt a fejlődési szakaszt, mert legtöbbször az „Isten és én” helyzetben szól... (2. szakasz) A következő lépcső az a nagy felfedezés, hogy sokkal könnyebb és jobb másokkal együtt keresni, szolgálni az Istent, mint egyedül. Ennek is vannak persze buktatói, hiszen a jó társaság kedvéért könnyű megfelekedniük (nemcsak a fiataloknak arról, hogy Isten kedvéért kezdték el az egészet,

lelket, mert azt szeretnék, hogy a ránbizottak ne csak korban és bölcsességben, hanem Isten előtti kedvességben is növekedjenek. nincs más feladatunk, mint beállni ebbe a kegyelmi folyamatba, ott ahol éppen most tart.

Csak így felelhetünk meg annak az apostolkodási modellnek, amelyet a II. Vatikáni Zsinat hirdetett meg. Eszerint nem úgy kell tekintenünk apostoli feladatunkat, mintha egy adott embert kellene behúznunk egy adott, előre kész vallási sémába. Szaknyelven: nem szo-

Himnusz a Szentlélekhez

Szegedi: Cantus Catholici (1764)

Ó alkotó Lélek, jövel,
És szívünk, lelkünk töltsed el.
Te alkotád a szíveket,
Hozd nekik bő kegyelmedet.

Kit úgy hívunk: Vigasztaló,
Kit ad nekünk az Alkotó.
Te élő forrás, égi láng,
Szent kenet égből, szállj le ránk.

Te hét ajándék kútfeje,
Atyánk kegyelmes jobbkeze,
Az Ur erős ígérete,
Sugalmas ajkak ihlete.

Gyűjtsd meg szemünknek fényecét
És szállj szívünkbe, Szeretet.
Ha testünk gyarló s lankadunk,
Légy mindig éber gyámolunk.

Üzd messze tőlünk ellenünk,
Szent békességed ad nekünk!
Te jársz, vezér, utunk előtt,
Veszélytől védjen szent erőd.

Sik Sándor szövege

amit tesznek. (3. szakasz) Csak miután kinötte valaki ezt a fejlődési szakaszt is, és megtalálta a válaszokat nagy „miért”-jeire, csak ezután kezdődik a tudatos vallási élet, a meggyőződéses kereszténység. (4. szakasz) Ennek is vannak alkotóelemei, amelyek fontosabbak, vagy kevésbé lényegesek és ezért akár változhatnak is. Nyilvánvaló, hogy az egyház pl. 1200 éven keresztül igen nagy szenteket nevelt, pedig nem volt rózsafüzér. De mindig volt valamilyen Máriatisztelet. A lényeg ez. Nem tekinthetjük örökérvényűnek egyik megnyilvánulási formáját sem ennek a tiszteletnek. Hogy világosan lássunk a vallásos élet dolgiban: a hit, a közrend (fegyelem) és a kegyelmi élet (szentségek stb.) dolgait egységesíteni kell, nemcsak az egyház tagjainak nagy száma miatt. Nem is csak azért, hogy bárhová utazunk is a világon, lényegében ráismerjünk, miről van szó. Hanem elsősorban azért, mert Jézus egyházat alapított. Vagyis nem egy tan, egy szent könyv, hanem egy közösség a hordozója mindannak, amit Jézus nekünk küld a Szentlélek által. Egy közösségnek pedig akkor is meg kell húznia a határait, ha nyitott a kívülállók felé. Világossá kell tennie: ez és ez a feltétele annak, hogy valaki hozzánk tartozónak mondhatta magát.

A vallásosság felé történő fejlődésnek ezt a négy állomását Karl Rahner professzor gondolatai szerint idéztük. A legelső állomás persze az, hogy Isten kegyelmet küld mindannyiunknak. A bibliai antropológia egyik alaptétele ez: ember az, akivel Isten kezdeményez valamit. Ha most, a tanév elején hívogatjuk a Szent-

cializálnunk kell, hanem nevelnünk. Sokkal inkább arról van szó, hogy az adott fiatal már kialakult világában kell élővé tennünk mindazt, amit a Szentlélek eddig művelt benne. Csak a kegyelem teheti át egyik fejlődési szakaszról a következőbe az egyént. Mi csak belesegíthetünk ebbe a munkába. Hogyan? Elsősorban úgy, hogy kegyelmet igyekezzünk biztosítani nekik. Imával, áldozattal, jótettekkel, szentmisével. Ezenkívül azt is feladatunknak tekinthetjük, hogy abban a fejlődési szakaszban, amelyben éppen vannak a fiatalok, igyekezzünk „túltáplálni” őket. Mintha csak azt mondanánk: „Itt tartasz a vallási fejlődésben? Rendben van, már ennek is örülsz. De tehetnél még jobban, még szebben, még lelkesebben, amire most indít a Szentlélek!” Persze ezt nem ilyen elvontan mondjuk soha, csak éppen ötleteket adhatunk hozzá, bátoríthatjuk őket a kitartásra, segíthetünk a fiataloknak, ha egyedül nem mennének semmire — és együtt örülhetünk velük, amikor a növekedés jelei mutatkoznak. Még akkor is, ha ezek a tünetek fájdalmasak, mint amikor a kisgyerekek a foga jön.

Jézus olyan pedagógus volt, hogy tudta: a Szentlélek fogja teljessé tenni nevelő munkáját (Jn 16, 12–13). Mi nem ilyen nevelők vagyunk, mert tudjuk, valamicskét besegíthetünk a Szentlélek működésébe, de a növekedést Ő adja. Most, amikor a tanév elején hívogatjuk a Szentleket a fiatalok segítségére, ez ne a lusta ember szava legyen, aki azt várja, tegyenek meg helyette valamit. Inkább legyen a piros zászlót lengető gyerek lelkes szava: „Élj Szentlélek közöttünk, hadd érezzük kegyelmed sodrát!” ■

Vasárnapi gondolatok

AZ ÉVKÖZI 24. VASÁRNAPRA
(szeptember 17)

A farizeusok és írástudók zúgolódni kezdtek: „Ez szóba áll a bűnösökkel, sőt egy asztalhoz ül velük”. (Lk. 15,2)

A magukat jámbornak, istenfélőnek tartó farizeusok beszédmodora mutatja a tény: mennyire távol álltak lélekben Jézustól, amikor így beszéltek róla: „ez”. Akit tisztel az ember, vagy nevén szólítja meg, vagy foglalkozásával nevezi meg, de legalább a személyes névmást, az „Ő”-t használja. „Ez”-zel tárgyat, legfeljebb növényt, vagy állatot jelölnek. Számukra Jézus nem volt magasabb értékű — legjobb esetben — egy állatnál.

Természetesen haragszanak Jézusra az írástudók és a farizeusok. Hivatalukkal járó és ezenfelül maguknak tulajdonított méltóságukban elvárnák, Jézus csupán és kizárólagosan v e l ü k foglalkozzon. Botrányosnak érzik, ha Jézus őket mellőzve a bűnösökkel törődik.

Ők már régen bezárták a bűnösöket bűneik börtönébe, ahonnan ki nem engedik őket. Haragszanak Jézusra, aki megnyitja a börtönt a megtérés útjára, ezzel elveszi a „jámborok” egyik legkedvesebb játékát: nem gyűlöltetik többé, nem bélyegezhetik meg őket, mert megtértek. Befogadni maguk közé? Soha! S most kit fognak gyűlölni?

AZ ÉVKÖZI 25. VASÁRNAPRA
(szeptember 24)

Egy gazdag ember magához hívatta vagyonkezelőjét: „Mit hallok rólad? Adj számot gazdálkodásodról!” (Lk 18,2)

Minden ember a („gazdag”) Isten vagyonkezelője: a kapott emberi javakat: egészséget, testi erőt, ügyességet, szellemi képességeket, majd tudást és tapasztalatot, végül a lelki képességeket Isten akarata szerint jóra és bűségeken kell felhasználnia. Másodszor állnak az anyagi javak, a hatalom és így tovább. Az Istentől kapott kegyelem ugyanúgy helyes felhasználásra vár. Ebből következik, hogy mindezekről számot kell egyszer adnunk — ezért felelősséggel tartozunk értük.

Az idézett versben kiemelt vagyonkezelő a kiemeltség mértékéhez mérten fokozottan felelős a rá bízottakért — tanítók, vezetők, nevelők, lelkesek, akár helyi, akár országos viszonylatban. Még az autovezetők is.

A nyugati világ szocialista táborának egyik jelszava szerint, akik a magzat-elhajtást „privát ügynek” hirdetik: „az én hasam az én hasam”. Bár e jelszó első pillantásra frappáns igazságot látszik kifejezni, mégsem igaz. Senki sem vette magának a testét, tehát nem az ő tulajdona, Istentől kapta feladatokat fe-

(Folytatás a 2. oldalon)

A KÜLHONI MAGYAROK ÚJ PÜSPÖKE
Nagyboldogasszony ünnepének előestéjén jelentette be a Vatikáni Rádió, hogy II. János Pál pápa a két és fél évvel ezelőtt elhunyt Irányi László püspök utódként Miklósházy Attila jezsuita atyát, a Torontó-i Egyetem hittudományi fakultásának dékánját nevezte ki a külföldön élő magyarok főpásztorává. — Bővebben az 5. oldalon.

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

„Más úton tértek vissza hazájukba” (Mt 2,12)

Valaki mondotta, hogy Mindszenty hercegprímásunk reménykedett: a külföldi magyarok, ha majd út hazánk felszabadulásának az órája, egytől-egyig visszatérnek Magyarországra. Nem hiszem, hogy Mindszenty ily mértékben naív lett volna. Abban biztos vagyok: a bíboros a maga részéről mindent megtett, hogy a külföldi magyarok magyarságtudatát ébren tartsa és remélte is, hogy sokan lesznek, az elkerülhetetlen asszimiláció ellenére is, akik majd egykor hazájukba visszatérnek. Egy pár évvel ezelőtt talán még ezt a reményt is utópisztikus vágnak tartottuk volna. Most, hogy a csatlós államok nyíltan is követelik politikai függetlenségüket — noha ezeket a jelenségeket sem szabad

túlértékelnünk — már nem látszik teljesíthetetlen vágyalomnak ez a reménység. Józanul nem tételezhetjük fel, hogy hazánk politikai helyzetének a jobbrafordulásával az összes külföldön élő magyarok hazatérnek. Mégis lesznek, akik inkább vállalják az otthoni szegényebb sorsot, mint a nyugati világ kényelmesebb életét és otthon latba vetik erejüket, hogy hazánk a nyugati országok szintjére emelkedjék és a jövőben európai egységben elnyerje megillető helyét.

Nem vagyok politikus, inkább erkölcsi szempontból, a felelősségtudat szempontjából nézem a helyzetet. Az emigrált magyarokat reálisan kell megítélnünk. Ha lesznek is, akik örömet mennek majd vissza hazánkba, az emigráltak javarésze — úgy gondolom — külföldön fog maradni. Harminc-nyolcvan év hosszú idő, a „bepolgárosodás” és „beházasodás” révén keletkezett emberi kapcsolatokat nem lehet könnyűszerrel szétszakítani. A külföldön született gyermekek számára, akik már jobban beszélnek új hazájuk nyelvét, Magyarországra már többé-kevésbé idegen ország lesz. Magyarságtudatunkban, hazánk szeretetében nem szabad szűkkeblűnek lennünk. Ha a két haza eszményét valóra váltjuk, akkor oly helyzeti energiára teszünk szert, mely régi hazánkhoz előnyre szolgál. Hazánk számára ugyanis semmi sem veszélyesebb, mint az elszigetelődés. Minél több kapcsolatot tud hazánk a nyugati országokkal, sőt majd a keletiekkel is, ha visszanyerték szabadságukat, fenntartani, annál életképesebb lesz. E kapcsolatoknak gazdasági, kulturális, politikai jellegűeknek kell majd lenniük, de ennél is fontosabb az eleven, személyes kapcsolat a külföldiekkel. Nos, ily szempontból nézve, épp a külföldi magyarok, akik más országokban integrálódtak, de nem asszimilálódtak, igazi hídverők lehetnek Magyarországra és a többi ország között. Előkészíthetjük, tökéletesíthetjük a most említett intézményes gazdasági, kulturális és politikai kapcsolatok létrejöttét. Ilyenformán a legkülönbözőbb országokban integrálódott magyarok gondviselészerű chance-ot jelenthetnek régi hazájuk számára. Senki sem ismeri jobban a külföldet, mint ők — mégpedig csaknem az összes külföldi országot, hisz sorsuk az egész világra szórt szét őket —, senki sem tudja jobban, mit lehet és mit nem lehet a nyugati országoktól elvárni, hová és hogyan kell hazájuk fordulni, ha reális segítséget várunk tőlük.

Hogy a külföldön maradó magyarok közvetítő, hídépítő szerepüket betölthessék, két hibát kell elkerülniük. Egyrészt kell, hogy az új hazában valóban integrálódjanak, azaz a két hazához való tartozandóságukat komolyan vegyék. Ha az új hazában elszigetelődnek, ha csak magyarokkal tartanak fel kapcsolatot, akkor elveszítik helyzeteti előnyüket, mely révén az otthoniakat segíthetnék. Azokról ne is beszéljünk, akik teljesen asszimilálódtak, felszívódtak. E magatartásukkal gyakorlatilag háttérbe fordítottak a magyarságnak és aligha rendelkeznek azzal a lelki érzékenységgel, hogy kellő időben egyáltalán a magyarság sorsával törődjenek.

Másrészt azonban a külföldi magyarok ne akarják dirigálni az otthoniakat, mintha mindent jobban tudnának. Csakugyan sok mindent jobban tudnak, sok ismeretre tettek szert a szabad világban, melynek az otthoniak szükség-

képpen híjával vannak. Nevezetesen jobban ismerik nyugati demokrácia előnyeit és hátrait. Az otthoni magyarok érthető módon demokráciára vágyakoznak az évtizedeken át azt nélkülözniük kellett. De talán nincsenek kellően tisztában, hogy az igazi politikai demokrácia nemcsak a pártok programját tételezi fel, hanem és képpen igazi demokratikus magatartást követel meg. A demokratikus magatartást is meg kell tanulni. Nem elég, hogy minden párt szóhoz jut, hanem, hogy a pártok képviselői néha a közjó érdekében le tudjanak mondani kedvenc elképzeléseikről is, ahelyett, hogy a józan egység kialakításának útját állják és a nemzet erejét fölöslegesen megosztják. A külföldi magyarok csakugyan jobban tudják, hogyan funkcionál eredményesen a demokratikus szervezet és a tapasztala-

taikkal az otthoniaknak segítségére lehetnek. Ám az otthoni helyzetet mégiscsak az otthoniak ismerik jobban. Helytelen lenne tehát, ha a külföldi magyarok az otthoniakat fölényesen tapasztalataikkal lehengerelni akarnák. Tanácsot adhatnak, de a konkrét teendőket az otthoniaknak kell elhatározniuk és végrehajtaniuk.

A napkeleti bölcsek, miután a kisdéd Jézus előtt meghódoltak, isteni intésre, „más úton tértek vissza hazájukba” (Mt 2,12). Más úton tértek vissza és így kijátszották Heródes cselszövéseit. A külföldi magyarok közül sokan majd azon az úton térnek vissza hazájukba, melyen jöttek. Javarészüket alighanem külföldön marad majd, de „más úton”, más módon ők is visszatérnek, mert külföldön maradván is szolgálják régi hazájuk ügyét. Külföldre való szakadásuk annak idején jóvátehetetlen érvágásnak tűnt fel nekünk, de kijátszák majd Isten segítségével a balsorsot, más úton térnek haza... S ki merné szemükre hányni, hogy nem igaz magyarok?

VASÁRNAPI GONDOLATOK

(Folytatás az első oldalról)

lelősségteljes elvégzésére. E mondás mögött a (bűnt elkövető) ember ősi vágya lapul: dönteni az élet felett. Ez Isten dolga. Egyben az ember el akarja taszítani Isten helyéről és mint az élet ura, maga akar Isten helyére ülni. Az ember a bűnt frappáns, igaznak tűnő köntösbe öltöztetheti. Ez a terület is számításra kötelez.

AZ ÉVKÖZI 26. VASÁRNAPRA (október 1)

„Volt egy gazdag ember... naponta fényesen lakmározott... Egy Lázár nevű koldus a gazdag kapujánál fekiült. Testét sebek borították. Szívesen evett volna a gazdag ételmaradékából, de abból sem adtak neki”. (Lk 16,19—21)

A gazdagság lehet szerencse dolga, Isten ajándéka, vagy mindkettő egyszerre. Egyrészt nem szabad a két dolgot — a szerencsét Isten ajándékával — összecserélni, másrészt felelősséggel tartozunk (lásd a múlt vasárnapi gondolatokat) a ránk bízott javakért.

Még akkor is, ha szerencsejárték „kegyéből” nyertük is volna.

„Kapuink” előtt fekvő szegényeinket nem észrevenni, rajtuk nem segíteni, olyan súlyos bűn, hogy a pokolba kerülhet elkövetője. Ezen érdemes gondolkodni.

Isten pontosan számon tartja a „szegény Lázárokat” sorsát — nem késlekedik majd megjutalmazni őket...

AZ ÉVKÖZI 27. VASÁRNAPRA (október 8)

Az apostolok kérték Jézust: „Növeld bennünk a hitet!” (Lk 17,5)

Növelni csak azt lehet, ami megvan. A hit elsősorban és legfőképpen Isten a ján d é k a. De: nem előfeltétel nélkül; sem nem „minden áron”. Az emberi előkészületet nekünk kell elvégezni. Különben elsiklik a hit kegyelme mellettünk.

Emberi vonatkozásban a hit: döntés — Isten mellett és felé. Egy fiatal imája: „Istenem, nem ismerlek, nem értelek, de add meg nekem a hitet” — kifejezi ezt a döntést, hitbeli indulásra képtelen helyzetében. A hittel való foglalkozás — a vallás kérdései ezek egyben — növelik a hit-készséget.

Az emberi „pici” hit növeléséről Isten gondoskodik majd. Ha kapjuk és elfogadjuk vezetését. **Fejős Ottó**

25 éves a „Liturgikus Konstitúció”

A II. Vatikáni Zsinat „liturgikus konstitúciója”, azaz a liturgiára vonatkozó döntéseket összefoglaló dokumentum 25. évfordulója kapcsán, II. János Pál pápa apostoli levélben fordult a világ püspökeihez és papjaihoz. Az Osservatore Romano, a Vatikán napilapja, pünkösdi számában közzétette „Vicesimus quintus annus”, azaz „Huszonötödik év” kezdetű, 40 oldalas pápai irat hat fejezetben, felfűzi a liturgikus reform jelentőségét, időszerezését és az ezzel összefüggő problémákat. Az első fejezet arra mutat rá, hogy a reform a hagyomány vonalán történt; a második, a zsinati döntések három vezérelvét emeli

Kalkuttai Teréz anya Budapesten

A Nobel-békedíjas Kalkuttai Teréz anya június közepén két napos látogatásra érkezett Budapestre. Útjára elkísérte Kada Lajos érsek a Vatikánból, és az általa alapított szerzetesnői közösség négy tagja, akik megnyitják majd első magyarországi házukat és megkezdik szociális-karitatív munkájukat. Teréz anya nyilatkozata szerint a következő területeken kívánnak dolgozni: 1. Szegények, elhagyottak, öregek, betegek ápolása otthonukban. 2. Szeretkőnyha létesítése ingyenes étkeztetéssel. 3. Átmeneti otthont nyújtani hajléktalanoknak és 4. olyan leánygyermek részére, akik lakás nélkül abortuszra kényszerülnek, vagy gyermeküket állami gondozásba adnák. 5. Otthont nyitni szellemi fogyatékosoknak.

Újságírók kérdéseire válaszolva Teréz anya kijelentette, hogy semmilyen rendszeres vagy állami juttatást nem fogadnak el, csak alkalmi adományokból tartják fenn intézményeiket. „Isten majd gondoskodik rólunk” — mondotta.

Budapesti tartózkodása során Teréz anya találkozott Paskaj László bíboros-érsekkal és a püspöki kar számos tagjával, Pozsgay Imre államminiszter pedig a Parlamentben fogadta.

A „Szeretet misszionáriusai”, ahogy a nővéreket nevezik, Érd-Parkvárosban rendezik be anyaházukat és innen fogják bejárni Budapestre a szegények és rászoruló gondozására. A munkájukat rövidesen megkezdő nővérek közül kető indiai, egy osztrák, egy francia. Már tanulják a magyar nyelvet. Teréz anya szerint azonban máris van közös nyelvük a magyarokkal: a mosoly nyelve. (M. K.)

Az augusztus 20-i Szent Jobb körmeneten mind a négy jellegzetes kéksíkos fejkendő nővér résztvett.

ki: a húsvéti misztérium megjelenését a liturgiában. Isten szavának bőségebb jelenlétét a szentírás olvasmányok kiszélesítése által és az Egyháznak, mint imádkozó közösségnek megnyilvánulását. A harmadik fejezet iránymutatás kíván lenni a liturgikus élet megújulásának megvalósításához, kihangsúlyozva ebben a püspökök döntő szerepét és kizárva minden önkényes változtatást. A negyedik fejezet a reform alkalmazását tárgyalja, nem hallgatva el a nehézségeket és örömmel üdvözölve az elért eredményeket. A pápai irat itt részletesen kitér a tapasztalt visszaélésekre, majd az ötödik fejezetben a liturgikus megújulás jövőjének körvonalait rajzolja meg, külön kiemelve a helyi kultúrák beépítését a liturgikus történelembe, de egyben figyelmeztetve, hogy a különfelelés és sokféleség ne váljék az egység kárára. Végül a liturgikus megújulás felelős szerveiről van szó. Befejező szavaiban a pápa a megújulásra buzdít annak az indításnak jegyében, amely 25 évvel ezelőtt az Egyházat eltöltötte. (V. R.)

KADA LAJOS ÉRSEK MÜNCHENBEN

Kada Lajos érsek július végén Münchenbe látogatott. A Vatikáni Szentségi és Istentiszteleti Kongregációjának titkára a szokásos magyar papi lelkigyakorlat vezetésére érkezett a bajor fővárosba. Ebből az alkalomból július 23-án ő mondta a Magyar Katolikus Misszió iskolaélezáró, ünnepi miséjét, amelyen Fejős Ottó a németországi katolikus magyarok főlelkésze, Cserháti Ferenc plébános, továbbá Kölley György és Kozma György SJ ifjúsági lelkészek koncelebráltak. A mise ünnepi jellegét növelte a misszió vegyes kórusának és ifjúsági zene- és énekegyüttesének színvonalas közreműködése. A misét a Szabad Európa Rádió is közvetítette. A Misszió Egyháztanácsának elnöksége és munkatársai a tiszteletére rendezett ebéd keretében köszöntötték a Rómából érkezett vendéget, aki találkozott a KMÉM-Pax Romana helyi csoportjának vezetőivel is. A hívek élete, valamint a misszió munkája iránti szeretetteljes érdeklődése különösen emlékeztetessé teszi Kada érsek müncheni lelképásztori látogatását.

ZARÁNDOKLAT MÁRIACELLBE

Az évenként megrendezésre kerülő hagyományos magyar máriacelli zarándoklatot szeptember 16-án, szombaton és 17-én, vasárnap tartjuk. Programja a következő: Szombaton, 16.45 órakor bevonulás a bazilikába. 20 órakor gyertyás körmenet. Vasárnap 10 órakor magyar nyelvű szentmise. 14 órakor búcsúajátosság.

Ha a szálláskeresés nem is könnyű feladat a tömeges zarándoklatok napjain, mégis reméljük, hogy sokan az otthoniak közül is megjelennek majd Máriacellben.

Ismét a hagyományos formában

P a s k a i L á s z l ó bíboros, érsek-primás az „Új Ember“ augusztus 20–27-i kettős számának első oldalán figyelemreméltó s néhány részletében újdonságként ható cikket írt „A Szent Jobb köszöntése” címmel. Ebből közöljük az alábbiakat:

A Szent Jobb a magyar nép egyik legértékesebb nemzeti ereklyéje. Emlékeztet magyar múltunkra, erőt és indítást ad a jelenben a magyar jövő építésére.

Augusztus 20-án különös tisztelettel és kegyelettel vesszük körül nemzeti és egyházi ereklyénket... — Négy évtized elteltével — ismét a hagyományos formában rójjuk le tiszteletünket. A budapesti Szent István bazilikából a délutáni misét követően körmenetben kísérik a dicsőséges Szent Jobbot a főváros utcáin és ajánljuk szent királyunk pártfogásába népünk törekvéseit, megújulását.

Az utolsó Szent Jobb körmenet 1947-ben volt. A körmenet akkor a Szent István bazilikából a Hősök terére vezetett. A feljegyzések szerint közel fél millióan vettek részt: a délután 3 órakor kezdődött körmeneten. A hívek és a papság mellett a társadalmi élet képviselői is jelen voltak. A menet élén a lovasrendőr díszszázad haladt. A Szent Jobb mellett voltak a főváros, a Pázmány Péter Tudományegyetem képviselői, a parlamenti őrség tagjai. A Szent Jobb mögött haladt a köztársaság elnökének képviseletében Dinnyés Lajos miniszterelnök, a kormány képviseletében Ortutay Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, a rendőrség tábormokai és törzstisztjei, a rendőrszolgálat.

Ezt az utolsó körmenetet Mindszenty József bíboros, hercegprímás, csztergomi érsek vezette. A Hősök terére megérkezve a bíboros szentbeszédet mondott Szent Istvánról, az államférfi eszményeiről. Szentbeszédének utolsó gondolatát negyvenkét év elteltével fel kell idéznünk: „A mi ezer éves múltunk Szent Istvánban testesül meg legkifejezettebben. Tőle kaptuk legnagyobb és időálló értékeinket, büszkén őrizzük a szentistváni hagyományokat a családban és társadalomban és ezzel keltsük életre az alélt Magyarországot és ez segítsen Istenhez.”

Mindszenty bíboros szentbeszédének utolsó gondolatának a felelevenítése kapcsolódik a régi hagyomány mostani felújításához. Hívó és hitvalló lélekkel vesszük körül a Szent Jobbot a főváros utcáin, hogy erőt merítsünk magyarságunk lelki és szellemi megújulásához...

Ha az elmúlt négy évtized alatt próbának volt is alávetve magyarságunk és kereszténységünk, lélekben tovább élt a szentistváni örökséghez való ragaszkodás. Ennek különösen is tanúi voltunk a múlt esztendőben, amikor halálának 950. évfordulóján a Szent Jobb országjárásakor fél milliónál jóval többen keresték fel megilletődött lélekkel nemzeti ereklyénket a székesegyházakban. Áthatotta a jelenlévőket Szent István életének jellemző vonása, amely összefoglalta a megemlékező év lelki tartalmát: „Krisztust hordozta szívében, ajkán, cselekedeteiben.”

Örülünk, hogy ismét a régi hagyománynak megfelelően körmenetben fejeshetjük ki tiszteletünket a Szent Jobb

Jövőt építő Egyház

A MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KAR AZ EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI ÉLET MEGÚJÍTÁSÁRÓL

A magyar nép életében mélyreható politikai, társadalmi és gazdasági változások történnék, amelyek közelről érintik a magyar Katolikus Egyházat is. A változások a kibontakozás és a fejlődés reményével töltöttek el. A felgyülemlett problémák megoldása számos feladatra kötelez, de egyben veszélyeket is hordozhat magában. A Magyar Katolikus Püspöki Kar krisztusi küldetése és felelőssége tudatában, az Evangélium és az Egyház tanítása alapján szól híveikhez és az egész magyar néphez.

1. A második világháború után a Magyar Katolikus Egyház azt remélte, hogy híveivel és intézményeivel együtt részt vehet az egészséges, új magyar társadalom építésében. Nem a híveken és az egyházi vezetőkön múlt, hogy ezek a remények meghíúsultak. Olyan struktúra alakult ki hazánkban, amely sok téves döntést, igazságtalanságot, sőt üldöztetést hozott az egyházi életben is. Ez a kényszerhelyzet a társadalom többségét, így az egyházakat is kizárta a szabad elhatározás és cselekvés lehetőségéből, érthető tehát, hogy a jóakarató törekvések sorra elbuktak, vagy nem tudtak megerősödni.

A kialakult új társadalmi rendszer a nemzet egészét sújtotta: a más nemzeti-ségűket — elsősorban a német nemzetiségűket — kitelepítették az országból, sokakat osztályidegennek minősítettek, megfosztottak alapvető emberi jogaitól, vagyonuktól, otthonuktól, munkalehetőségtől, gyakran szabadságuktól is. Ennek következtében igen sokan hazájuk elhagyására kényszerültek.

Olyan rendszer jött létre, amely a valóság ellen fordult és annak elhalását adminisztratív eszközökkel is siettetni akarta: feloszlatta a vallásos egyesületeket és mozgalmakat, államosította az egyházi iskolákat, megvonta a szerzetesrendek működési engedélyét, bezáratta a papnevelő intézetek felét, akadályozta a szabad hitoktatást, korlátozta és cenzúrázta az egyházi sajtót, beleszólt az egyházi tisztségek betöltésébe, a papi béremozgalmat erőszakolásával megkísérelte a papság megosztását, az iskolákban, a munkahelyeken és a közéletben a materialista, ateista ideológiát érvényesítette. Sok hitéhez hűségű hívő, hivatását végző szerzetes, pap és főpap meghurcolást és bebörtönzést szenvedett, koncepciók perke áldozata lett. Krisztusban hű keresztények kerültek pusztán hitük megvallása miatt hátrányos helyzetbe. Közülük kiemelkedik Mindszenty József bíboros, aki mint a magyar egyház vezetője, határozottan kiállt a katolikus egyház érdekei mellett. Koholt vádak alapján történt elítélése előre jelezte a magyar katolikus egyház sorsának jövendő alakulását.

Mindezek a tények félelemmel, olykor indokolatlanul nagy félelemmel töltötték el az egyházi vezetőket és a híveket.

ereklje iránt. A hívő magyarságnak ez nem csupán külsőséget jelent, hanem lelki megújulásra indít...

Négy évtized elteltével ugyanaz a gondolat hasson át minden résztvevő és minden magyart, amely az utolsó Szent Jobb körmeneten hangzott el Mindszenty bíboros ajkáról: „Tőle kaptuk legnagyobb és időálló értékeinket, büszkén őrizzük a szentistváni hagyományokat a családban és társadalomban és ezzel keltsük életre az elalélt Magyarországot és ez segítsen Istenhez.”

Ezért külön tisztelettel tekintünk azokra, akik állhatatosak maradtak és szenvedést vállaltak. Köszönettel tartozunk azoknak a papoknak, akik nagy kockázatot vállalva, minden nehézség ellenére teljesítették küldetésüket. Köszönet azoknak a szerzeteseknek, akik szétszórtságban és zaklatások között is hűségesen maradtak hivatásukhoz. Köszönet a szülőknél, akik hátrányos megkülönböztetés árán is gondoskodtak gyermekeik vallásos neveléséről.

Emlékeztetni akarunk arra, hogy mindazokra, akik hitükért, meggyőződésükért, egyházukért, hűséges lelkipásztori munkájukért szenvedtek, érvényes az apostolokról feljegyzett lelki magatartás: „Boldogan távoztak a főtanácstól, mert méltók lettek arra, hogy Jézus nevéért szenvedjenek.” (Ap Csel 5,41) Egyhá-

SZEPTEMBER

Elnémult a rigó. Az esteli csöndben az őszi bogár szomorú pri-pri dala szól már. A távoli szőlőkben panaszkolja szüntelen: Elmúlt, odavan a nyár, a meleg nyár!

Így változik búsa az én hegedűm is: fejemre az ősz dere, az ősz dere száll. Gazdagon érik a szőlőm, a csűröm se üres, de pri-pri: odavan a nyár, — a nyár...

Gárdonyi Géza

zunk ősi hagyománya ma is erre kötelez. Ez természetesen nem mentesíti az illetékes polgári hatóságokat attól, hogy az elkövetett jogtalanságokat felülvizsgálják és jóvátegyék, sőt ez súlyos kötelességük. Ha ezt megteszik, saját tekintélyüket és hitelességüket igazolják.

A történelmi múlt tárgyilagos feltárása, a tények rögzítése igen fontos feladat. A püspöki kar egyháztörténeti bizottsága a katolikus egyházra vonatkozóan már megkezdte ezt a munkát.

2. Hazánk jelenlegi belső helyzete ma mindenkitől megfontoltságot követel. A keresztény ember az evangélium vallási és erkölcsi tanítására figyel, előretekint az üdvösség elnyerésére és az egész emberiség szolgálatára. Ez olyan magatartást biztosít, amely megóv a kapkodástól, a féligazságoktól, az igazságtalan megítéléstől, legyőzi az emberi természet gyengeségeit és biztos alapot ad a jövő építésére. Az evangélium lényeges követelménye a megbocsátás és a kiengesztelődés. Erre mutat példát II. János Pál pápa, aki az életére törő merénylőt a börtönben négysemközti beszélgetésben biztosította megbocsátásáról és szeretetéről, a bűncselekmény elbírálását pedig a polgári hatóságokra bízta.

3. A jövőbe tekintve feladatunk a megújulás szolgálata egyházi és társadalmi téren egyaránt. Ilyen szellemben akarjuk felszámolni és jóvátenni a múlt hibáit, de ugyanakkor megbecsülni és továbbépitni történelmünk értékeit, beleértve az elmúlt négy évtized eredményeit is. Meggyőződésünk, hogy a társadalom építésében nem nélkülözhetőek a keresztény igazságok és erkölcsi értékek. Azon fáradozunk, hogy ezek minél jobban érvényesüljenek a jövő formálásában.

Az egyház társadalomformáló hatását nem sajátos társadalmi, politikai programmal, hanem a társadalmi élettel szembe fordított erkölcsi értékekkel tölti be. Az egyház vallási küldetése alapján nem kötelezi el magát egy társadalmi rendszer mellett sem, egy politikai párt mellett sem, de tanítja a társadalom építéséhez szükséges alapelveket. A hívek

feladata, hogy az evangélium szellemében részt vegyenek a társadalmi élet alakításában és hitük bátor megvallásával tanúsítsák a kereszténység társadalomformáló erejét. Ehhez szükséges, hogy megismerjék az egyház tanítását, főleg a szociális jellegű pápai körleveleket. Legyen irányítójuk az őszinte dialógus gyakorlata, amely ma az egész egyházra jellemző, és amelyre a fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen szükség van.

Egyházunk a rá háruló feladatokat akkor tudja ellátni, ha mindenegybes tagja közreműködik az egyházi élet megújításában. Reménykeltő, hogy már most sok jószándékkal találkozunk és sokan felajánlják közreműködésüket.

Jelentős feladatok állnak előttünk: a keresztény hit átadása és terjesztése minden életkorban; a keresztény családi élet elmélyítése; az egyházközségi élet megújítása; a keresztény élet közösségi formáinak elősegítése; az ifjúsági mozgalmak, a karitatív tevékenység, a szerzetesi élet újjászervezése; a papi és szerzetesi hivatások ébresztése; a tömegtájékoztató eszközök hatékonyabb felhasználása az evangelizáció szolgálatában.

Az elmúlt évtizedekben felnőtt egy nemzedék, amely alig talált kapcsolatot a valláshoz. Egyházunk szeretettel és megértéssel várja őket is, és kész a segítségre, hogy mindenki eljusson a hithez. Különösen is várjuk a fiatalokat és kérjük a szülőket, hogy egyik lényeges kötelességüknek tekintsék gyermekeik vallásos nevelését.

Örömmel tapasztaljuk az egyház felé forduló bizalom növekedését. Ennek a bizalomnak meg akarunk felelni. De tisztában vagyunk azzal is, hogy négy évtized megpróbáltatásai után az előttünk álló feladatoknak nem tudunk azonnal maradéktalanul megfelelni, mert nem rendelkezünk a szükséges személyi feltételekkel és anyagi eszközökkel. Ugyanakkor céltudatos tervezéssel és munkával krisztusi küldetésünk tudatában kívánunk a lehetőségekkel élni.

Ezeknek a feladatoknak vállalásához igényeljük az egyházi életnek az alkotmányban biztosított teljes szabadságát, az egyházi intézmények működéséhez a szükséges feltételek biztosítását, a tömegtájékoztató eszközök használatában való arányos részesedést, és törvényes garanciát mindezek gyakorlati megvalósítására.

Minden kereszténynek föl kell ismernie azt és környezetét is rá kell vezetnie arra, hogy önzetlenség, önfegyelem, a mások jogaival való törődés, mások anyagi, méginkább erkölcsi, lelki és szellemi értékeinek tiszteletben tartása nélkül semmiféle megújító törekvés nem hozhat eredményt. Az a keresztény, aki hazában él és szereti népét, nem nézheti közömbösen az eseményeket, és nem állhat be a felelőtlenül kritizáló táborába. Mindannyian felelősek vagyunk saját közös országunkért. A szolgálat szellemét magunkévá téve és tetteit vállalva lehetünk erőforrássá népünk jövőjének alakításában, társadalmi betegségeink gyógyításában. Feladatunk az, hogy a belső békét erősítsük, és az emberekbe lelket öntsünk, félelmeink ellenére is.

A gondviselő Isten erejében bízva tekintünk egyházunk és hazánk jövője elé. Budapest, 1989. július 4.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar

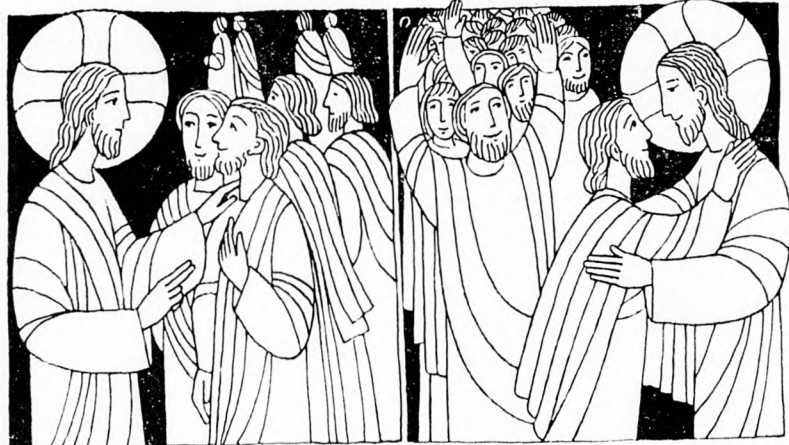
Míg nyelvünk él s virul, mindaddig nemzeti létünk, ha csorbul is, súlylyedni tán még sem fog.
Széchenyi István

GYERMEKEKNEK

Tudjátok, Testvérek, a farizeusok, akik a zsidó nép vezetői voltak, sokszor megpróbálták, hogy Jézust csapdába csalják. Nem tetszett nekik az, hogy Jézus szóbaállt a bűnösökkel, meg a szegény embereket kedvelte és hogy mindenkinek — nekik is! — megmondta az igazat. Azért mindig lesték, hogy mit csinál, merre jár, hogy beleköthessenek.

A zsidóknak rengeteg sok olyan szokásuk volt, amiket még a régi, régi zsidóktól örökölték (ezt hívják hagyományoknak), és amelyeket még annakidején Mózes írt le. Ezek jórésze egészségügyi előírás volt. Ugye szép szó? Tud-

kat, megbotránkozva látták, hogy Jézus tanítványai nem mossák meg a kezüket, mielőtt enni kezdenek. Ők bezeg mindig könyéig mosakodtak! És minden poharat, korsót, tányért leöb-títettek evés előtt, hiába volt elmosva. És amikor megjöttek a piacról, mindent, amit vettek, meghintettek vízzel, hogy tisztátalan ne legyen. Igazából nem azért mosakodtak és mostak meg mindent, hogy lemossák a piszkot, hanem szokásból — és rossznak tartották mindenkit, aki nem tartotta meg a szokást — még akkor is, ha nagyon jó ember volt az illető. Szóval látták, hogy a tanítványok nem mossák meg nagyon

játok, mit jelent? Annyit, hogy: az egészségre vonatkozik. Réges régen, amikor a zsidók a forró pusztában vándoroltak, sátrakban laktak, ezek fontos előírások voltak. De Jézus idejében már idejémtúlták és nem volt sok értelmük. Mégis megtartották őket, mert őseiktől örökölték és a hagyományokhoz tartoztak. Nem is az volt a baj, hogy megtartották őket, hanem az, hogy nagyon nagy fontosságot tulajdonítottak nekik.

Nos, egy alkalommal ezek a farizeusok és az írástudók, akik nagyon ragaszkodtak a hagyományokhoz, és vigyáztak, hogy mindenki megtartsa azo-

a kezüket és rögtön rátámadtak Jézusra: Miért nem tartják meg tanítványaid az ősök hagyományait?

Jézus belátott ám a szívükbe ezeknek az embereknek! Tudta, hogy csak a vallás külső parancsait tartják meg, nem azt, amit igazán megkíván az Isten. Meg is mondta nekik: Az Isten parancsait nem tartjátok meg, de ragaszkodtok az emberi hagyományokhoz. Meg akarjátok csinálni az Istent. Azt akarjátok neki megmutatni, hogy megtartjátok a hagyományokat — közben igazi parancsaival nem törődtek. Mózes azt is mondta: tiszteld apádat és anyádat — ti pedig ahelyett, hogy szü-leiteket segítenétek öregkorukban, azt mondjátok, nem tehetitek, mert Istennek kell adományt adnotok — és kis vacak filléreket visztek Neké a templomba. Nem így írta ezt elő Mózes, nem így akarja ezt az Isten!

Jézus tanítványai is értetlenül hallgatták az Úr beszédét. Ők is úgy nőttek fel, hogy az előírásokat meg kell tartani. De Jézus megmagyarázta nekik: Ami kívülről kerül be az emberbe, az nem piszkítja be az ember lelkét. Amit megesszünk, az a gyomrunkba kerül és onnan szépen eltávozik. De ami az ember szívéből kijön: a rossz gondolatok, az irigység, a harag, a gyűlölködés, a hamisság — ezek, amik belülről a szívből jönnek, ezek teszik tisztátalanná az embert!

Ezt az evangéliumot szeptember 3-án, az egyházi év 22. vasárnapján olvassa fel az atya a szentmisén. Gondolkozzatok el rajta és keressétek meg, mi rossz jön ki a ti szívetekből, mi piszkít be benneteket! Próbáljátok kidobni azt a rosszat, hogy szép és tiszta legyen a szívetek!

De ha valamelyiktek azt mondja az édesanyjának: tőlem hallotta, hogy nem kell mosakodni — annak meghúzzom ám a fülét! Mosakodni kell, tisztának kell lenni — de még tisztábbnak kell lennie a szívünknek! És akik már voltak elsődölközök, azok tudják, hogy a lélek megmosdatását úgy hívjuk: szentgyónás — és igenis, meg kell mosdatni a lelkünket is!

Szeretettel kíván nektek jó iskolaévet
Julika néni (Bécsből)

Hírek - események

A most 46 éves Pénzes János, volt horgosi plébános lett a Szabadkai egyházmegye új püspöke. Püspökké szentelésén több ezren: magyarok, horvátok és németek vettek részt. A szabadkai egyházmegyében 1 millió 250 ezer személy él, ebből 280 ezer magyar-, 120 ezer pedig horvát ajkú katolikus.

Húsz éves a Fülöp-szigeteken működő „Radio Veritas”, amelyet az ázsiai püspöki konferenciák szövetsége alapított és amely 15 nyelven sugároz műsort elsősorban Kína, Vietnám, Burma és Korea felé. Anyagi fenntartásáról a Hitterjesztési Kongregáció, a nyugatnémet püspöki kar és más nyugatnémet katolikus segályszer (Misereor, Missio, Kirche in Not) gondoskodik.

A korábban protestáns többségű Német Szövetségi Köztársaságban vallás szerint ma már a katolikusok vannak többségben (47%). Ennek okai: a) A német evangélikus egyházból az utóbbi években kétszerannyi pap és hívő lépett ki, mint a katolikus egyházból. b) A katolikus családokban, bár nem sokkal, de mégis több a gyermek, mint az evangélikusoknál. (Meg kell jegyezni, hogy a legújabb megfigyelések szerint a gyermekszülések száma Nyugat-Németországban az elmúlt évekéhez képest örvendően emelkedőben van.) c) A vendégmunkások nagy része (olaszok, spanyolok) és az újonnan betelepülők egy része (pl. lengyelek) ugyancsak katolikus.

Afrikában is szaporodnak a szekták. A KIPA hírügynökség szerint a fekete földrészen mintegy 10 ezer szekta tevékenykedik, kb. 30 millió követővel. Ez a jelenség nagy gondja a katolikus hierarchiának is. A zairei püspöki konferencia legújabb pásztorlevelében szorgalmazza a világi hívők fokozott hitbéli képzését.

A budapesti Pázmány Péter Hittudományi Akadémia Levelező Tagozatán ünnepi ülés keretében adta át Nyíri Tamás professzor 143 növendéknek a végbizonyítványt. Hatan kaptak aranydiplomát és négy hallgatót avattak doktorrá, köztük: Horváth Olgát, a ciszterci nővérek közösségének tagját. Ő az első magyarországi teológiai doktor.

A világűr békés célokra való felhasználására alakult ENSZ bizottságnál akkreditált vatikáni kiküldött, Vittorio Canuto, valamennyi országot, amelyek jelenleg a világűrrel kapcsolatos programokban résztvesznek, felelősségtudatra és a környezet fokozott védelmére szólította fel. A világűr szennyezettségének jelenségét nem kell apokaliptikus módon eltúlozni, — mondotta a vatikáni küldött —, de a problémáról tudomást kell venni, különben kétség válhatik a további űrhajózási- és a világűr tudományos kutatási tervek sikere.

A nemrégiben alakult Keresztény Értelmiségiek Szövetsége a katolikus egyház keretében kíván működni, de az alapítók között is vannak protestánsok és nyitva áll a másvallásúak előtt — mondta Csanád Béla professzor, az egyesület elnöke, majd hozzáfűzte: „Mi a laikus világi híveket szeretnénk bevonnai az egyház életébe, és fölhatalmazni a társadalom, a kultúra dolgaiba való beleszólásra”. Az egyesület önálló, állami és egyházi anyagi támogatás nélkül. Az irodalmi és művészeti munkabizottságot Tóth Sándor, az Új Ember munkatársa vezeti. Kéthavonként „Jel” címen jelentet

meg az egyesület folyóiratot öt iv terjedelemben.

A budapesti Ráday Kollégiumban tartott „Református Megújulási Fórum”-on mintegy 100 református lelkész vett részt, a püspökök közül azonban csak Tóth Károly jelent meg. A Fórumon az elmúlt negyven év olyan jelenségei is előkerültek, amelyek — egyik lelkész szavaival — „népünk erkölcsi romlásának okai” közt szerepelnek. Sürgette a Fórum az egyházi élet minden szintjén a megújulást, a vezetésben éppúgy, mint a mindennapi egyházi életben, főként a demokrácia és népképviselési elv érvényesülésének helyreállítása által.

Mexikóban állami szervek arra szólították fel a rádióállomásokat, hogy semmilyen vallásos programot vagy információt ne közvetítsenek. Ez az eljárás azért is felháborító, mivel Mexikó lakosságának 90%-a katolikus.

KATOLIKUS ÉRTELMISÉGIEK SZABADEGYETEME GYÖRÖTT

Július utolsó hetében rendezték Győrött a magyarországi katolikus értelmiségiek szabadegyetemét a bencés gimnáziumban. A Szabadegyetem résztvevőinek magja a bázis közösségek közös élményében összekovácsolódott katolikus értelmiségiekből tevődött össze.

A konferencia témája volt: „Hitből fakadó küldetésünk a „Sollicitudo rei socialis” pápai enciklika szellemében. Az egyház szociális tanítása csak részben volt tárgya az előadásoknak, elsősorban alapul, háttérül szolgált. 13 előadás és koreferátum és 4 kerekasztal-beszélgetés foglalkozott a mai Magyarország politikai és gazdasági helyzetével, úgyszintén a magyar egyház mai problémáival, a megújuláshoz szükséges elképzelésekkel és az egyház tagjaitól elvárható hozzáállással.

Lukács László, a Vigilia főszerkesztője így fejezte ki előadásában: Mint keresztény magyaroknak az egyházzal felelősséget kell vállalnunk a nemzetért. Ezzel együtt jobban egyházzá válunk. Minél nagyobb a szabadság, annál nagyobb a felelősség.

Tomka Miklós vallásszociológus hangsúlyozta, hogy előreláthatólag az egyháznak 50 év után az első lehetősége és egyben kötelessége lesz, hogy kidolgozza saját programját.

Tabajdi Csaba, az MSZMP reformszárnyának ismert politikusa, kifejtette, hogy szociáldemokrata típusú fejlett ipari társadalmat akarnak, piacgazdálkodással, több-párt rendszerrel, pluralizmussal. Mindennek békés átmenetben, folyamatosan kell történnie.

Kerekasztal keretében Skultéty Csaba, a KMÉM elnöke, beszámolt a KMÉM munkájáról, e sorok írója a KMÉM-nek a Nemzetközi Pax Romana felé való tevékenységéről és a Nemzetközi Pax Romana Ifjúsági Mozgalmának külföldi képviselői saját tevékenységükről.

Külön említést érdemel a Szabadegyetem spirituális programja, amely így megszabta az együttlét jellegét: intellektuális munka és imádság. A közösségi összetartozást kifejező napi szentmise-liturgia és a napi három szolozsma, amelyen — úgy éreztem — mindenki örömmel vett részt, valamint a péntek egész estét betöltő rekolekció, mindez a lelki megújulásnak olyan eseményei voltak minden alkalommal, amelyek az Úristenhez és egymáshoz hoztak közelebb.

A nyári táborok hangulatát felidéző bakonybéli járótura és táborút, valamint a többrendbeli csoportmegbeszélések a résztvevők összekovácsoltságát csak elősegítették.

Blankenstein Miklósnak és Lukács Lászlónak, a Szabadegyetem szellemi rendezőinek, az előadóknak — közülük külföldről Békés Gellért és András Imre — és a számos szervezőnek, közreműködőnek hálásak lehetünk ezért a bensőséges, szeretetteljes hangulatú és a jövő iránt bízalomra készítő, magas színvonalú, egyhetes konferenciáért, amelynek ismétlését a jövőben reméljük.

Komarnicki Egon

SZAMOSI JÓZSEF:

Virágok a történelemben

Legutóbbi számunkban írtunk a lilomról, rózsáról, lóheréről, havasi gyopárról, babérról és borostyánról, Rákóczi hársfájáról, röviden a napraforgóról, és margarétáról. Most folytatjuk a sort.

BOLDOGASSZONY RÓZSÁJA

Kevéssé ismert és ma már ritkaság számba menő vadvirág. A botanikai irodalom „*Lychnis coronaria*” néven tartja számon. Neve körül a századok során alig elképzelhető bonyodalmak támadtak.

Kezdjük el azzal, hogy a „lychnis” görög szó, jelentése rózsza. Ezért a rómaiak **G ö r ö g r ó z s á n a k** neveztek.

Magyar földön Meliusz Juhász Péter orvosbotanikai könyvében (Megjelent 1578-ban Kolozsvárott) tűnik föl **M á r i a r ó z s á j a** néven. Minthogy a régi magyar nyelv Szűz Máriát eleitől fogva Boldogasszonnak (Nagyasszonnak, Kisasszonnak) tisztelte, a Mária rózsájából hamasosan **B o l d o g a s s z o n y r ó z s á j a** lett. Így olvasható Péchy Lukács „Koszorú”-jában: *Az Kereszt. Szűzeknek Boldog Assz. Rosaia*” (1591). Szenczi Molnár latin-magyar szótárában (1604) a lychnist, mint nyakas kálvinista, nem akarta Mária vagy Boldogasszony rózsájának nevezni, ötletszerűen megtette **K a s s a i r ó z s á n a k**. Hogy miért pont kassainak, rejtély. Népszerű nem is lett, — hogy úgy mondjam: elhervadt mielőtt kinyílt volna. Lippay János nevezetes „Pozsony kert” című könyvében (1664) már ismét Boldogasszony nevet viseli. Most sem sokáig. Pápai Páriz Ferencnél (1708) újabb fordulattal **S á r g a r ó z s a** lett belőle, miután összetévesztette a sárgavirágú „tagetes”-szel (magyarul: büdöske, bársonyka, bázsing); Csapó József *Debrecen város fizikusa* az **E s t i v i o l á** val azonosította, végül Diószegi-Fazekas „Magyar Fűvészkönyve” **R ó z s á s k o n k o l y** ra keresztelte. Legutóbb megint vadonatúj néven: **B á r s o n y o s k a k u k k s z e g f ű** ként jelent meg (Jávorka Sándor: *Erdő-mező virágai*, 1958).

Így sodorta el a történelem vihara ezt a régi latin és keresztény hagyományt őrző ősi magyar virágnevet, a Boldogasszony rózsáját. A művészettörténelem néhány szép lapja azonban megőrzi emlékét, a többi közt *Van Eyck* „Genti oltár” (1432) és „Madonna a szökőkút-nál” (1439) című képei, vagy *Matthias Grünewald* világhírű „Stuppachi Madonná”-ja (1517).

A SZÉP SZEGFŰVIRÁG

Van egy későközépkorból való énekünk, a „*Virágok vetélkedése*” (ősforrása egy 9. századbeli latin vers!), s ez arról szól, hogy három virág: a búzavirág, a szöllővirág és a „szép szegfűvirág” egymással azon verseng: melyikük a legszebb, a legkülönb. A szöllővirág azzal dicsekszik, hogy belőle lesz Jézus vére, a búzavirág azzal, hogy belőle meg Jézus teste, a szegfűvirág ellenben azzal, hogy őt a legények csoportba kötik és kalapjuk mellé tűzik. A szegfű azóta is a szerelem, általában az életöröm jelképe. Régi flamand festményeken úgyszólván kötelezően ott látható a jegyesek, fiatal esküvői párok kezében. De a reneszánszban, az elvilágiasodás folytán a Madonnák is megkapták. *Dürer*: „Madonna szegfűvel” című képén Szűz Mária tart kezében piros szegfűt.

A keresztény szimbolikában a piros szegfű a szenvedés jelképe is. Lándzsás levelei és szegre hasonlító magtermése által *Jézus keresztalálára* emlékeztet. Ezért látni a müncheni Régi Képtárban egy ismeretlen bajor festő „Krisztus az Olajfák hegyén” című festményén (1740 körül) a gyöngyvirágok mellett szegfűket is.

Francia legenda szerint IX. (Anjou) Szent Lajosnak, tuniszi kereszteshadjáratára alatt egy angyal mutatta meg a seregében dühöngő pestist gyógyító virágot, amely egy szegfű volt. Innen ered a franciák szegfű-szeretete. Később a francia forradalomban, minthogy a royalisták piros szegfűvel léptek a vérpadra, az „*Oeillets d'horreur*” (= az „*Iszonyatos szegfű*”) nevet viselte. Manapság a szocialisták (szocdemek és kommunisták) hivatalos „pártvirága”. Persze nem a piros, hanem a „*vörös szegfű*”.

NYÁRFA

Mily szép nevem van. Hallod?
Nyárfa, nyárfa.
Karcún, fehéren állok
a határba.
Úgy reszketek és sírok,
mint egy árva.
S minden széllel zenélek,
mint a hárfa...

Kosztolányi Dezső

IBOLYÁT TESSÉK!

Az ibolya latin s Linnétől kapott tudományos neve is **v i o l a**. Ebből alakult a francia *violette*, az angol *violet* s persze a magyar *ibolya* (dunántúli szóejtéssel *ibola*), amely régi növényjegyzékekben *ivola*, *ivolva* alakban tűnik elő.

Az egyszerűséget, a házias erényeket nagyrabecsülő rokokó-kor avatta az ibolyát a *szerepnység* *privilegizált szimbólumává*. Szerepnységéhez képest igazán nagy hírnévre tett szert. Nemcsak zenében, slágerekben, operetben —, jeles pályát futott be az irodalomban is. Kedvenc virága volt többek között Goethének. A német óriás weimári sétáin állandóan ibolyamagot tartott magánál s amerre járt, szórta a magokat.

Franciaországi nagy divatját Napóleonnak, illetve első feleségének, Joséphine-nek köszönheti. Esküvőjükön ugyanis Joséphine ibolyacsokrot tartott a kezében s az oltár elé is ibolyákkal hímes ruhában járult. Ezért választották a bonapartisták jelvényül az ibolyát.

Nálunk már Balassinál fölfedezzük a „*sok jószágú violák*”-at (azaz ibolyákat!). Gondolom, nemcsak nekem csempenek fülembe Berzsenyi antikléptű költeménye, „A közelítő tél” feledhetetlen sorai: „... a fűzes ernyein a csermely violás völgye nem illatoz s tükrét durva csalét fedi”, — amelyben a rejtelmes „ernyein” annyi mint „árnyékában” s a „violás” itt is „ibolyást” jelent.

Az ibolyát hihetőleg Tompa Mihály népszerűsítette a nekünk rendkívül naívnak tetsző „Az ibolya álmai” című regijével. Azóta a rege, mint költői műfaj, rég kiment a divatból. De a századvég képzőművészete s az irodalmi romantika egy ideig még életben tartotta az utcasarkon didergő, nagykendőbe bugyolált *virágáruslányt*, a szívtelen kapitalizmusban a kiszolgáltatottság és proletár-szegénység megtestesítőjét. A sablon-figura a — ma szívesen megmo-

Vatikáni útmutatás a papképzéshez

A Vatikáni Nevelésügyi Kongregáció felmérést végzett az Egyház szerite a világon működő mintegy 2000 szemináriumban, teológiai akadémiaján és egyetemén, s arra a megállapításra jutott, hogy, noha a jelenség biztosan nem általános, az, amit az Egyház szociális tanításaként előadnak, sokszor nem vág egybe a pápák által kimondott elvekkel. Az sem ritka, hogy a teológiai főiskolákon és egyetemeken tágabb teret biztosítanak a szociológiának s az időszerű problémáknak, a környezetvédelemnek s a lefegyverkezésnek, mint az Egyház szociális tanai előadásának.

A Kongregáció, hogy helyes mederbe terelje e tanok oktatását, kidolgozta és nyilvánosságra is hozta az „Útmutatás az Egyház társadalmi tanítása tanulmányozásához és előadásához a papképzésben” című okmányt.

Ennek első és fő célja, hogy megtanítsa a jövődőt, velük együtt azonban a már felszentelt papokat és püspököket, milyen magatartást kell tanúsítaniok és mit kell tanítaniok szociális és politikai téren, ezen túlmenően azonban, mivel az egyház szociális tanításának és e tanítás előadásmódjának kézikönyve, a világi katolikusoknak is szól.

A két függelékével együtt mintegy 90 nyomtatott oldalra terjedő „Útmutatás” 6 fejezetre tagozódik. Leírja az Egyház szociális tanítása természetét, a „Szociális tanítás történelmi dimenziói” cím alatt bemutatja: hogyan alakult ki e szociális tanítás, és épült fel történelmi örökséggé. A legterjedelmesebben, érthető módon — az utolsó 100 év pápai tanításával foglalkozik.

Az okmány központi, harmadik fejezete előadja a maradandó értékű elveket és értékeket. Ezek alapvető vonatkozási pontja az emberi személy, a maga méltóságával és elidegeníthetetlen jogaival, amelyeket tiszteletben kell tartani a közös önérdéktől mentes keresése során. „Az emberi jogok — olvasható az Útmutatásban — belső logika folytán magából az emberi méltóságból erednek. Az Egyháznak védelmeznie kell ezeket a jogokat, mert ezt üdvözítő missziója részének tekinti”.

A társadalmi életet szükségképpen szabályozó elvek között szó van a közjóról. „A társadalom minden tagjának és részének helyes, arányos és felelős részvétele a társadalmi-gazdasági, politikai és kulturális életben az új emberi együttéléshez vezető biztos út” — olvassuk az okmányban.

Nagyon fontosnak látszik a „Megítélés kritériumai” című fejezet, mert noha az Egyház „nem tart igényt arra, hogy bátorítson egy alternatív társadalmi-gazda-

solygott — biedermeier-kor öröksége, amelyben a költők még kötelességüknek tudták, hogy részvétet keltsenek az elesettek, a szegények iránt. Az „emberbarát” szót Kölcsey írta le először! Igen, e „szenvelgő” kor megkönnyezte Eötvös József „A megfagyott gyermek”-ét, ahogyan iskoláskorunkban mi is az „Éji látogatás”-t: „Három árva sír magában, Elhagyott sötét szobában...”, hogy azután az efféle „érzékeny” témák végleg eltűnjenek a költészetből.

És egy „Ibolyalevél” — azaz Erdélyi József ilyencímű, 1922-ben megjelent verseskötete és címadó verse lett a 20. századi *újnapi költészet* nyitánya.

(Folytatás a következő számban)

Csak a gyenge szereti önmagát,
az erős egész nemzeteket hordoz
szívében.

Széchenyi István

sági és politikai rendszert, sem pedig hogy megfogalmazza a maga határozott elképzelését a társadalmat illetően” s előálljon valamiféle „harmadik út” tervével, határozottan visszautasítja mind a marxizmus ideológiáját és politikai stratégiáját, mind a kapitalista rendszert ihlető, individualisztikus, liberális ideológiát. „Az ember sorsát — írja — nem lehet beszorítani e két egymással szembenálló történelmi elképzelésbe, mert ez ellentétes lenne az ember szabadságával és teremtő erejével”. Bizonyos rokonszenvet lehet kihallani a kereszténydemokrácia és szociáldemokrácia iránt ebből a mondatból: „A gazdasági liberalizmus sok változatát, amint azt a kereszténydemokrata vagy szociáldemokrata pártok képviselik, immár nem lehet a szoros értelemben vett liberalizmus kifejeződésének tekintetni, hanem a társadalmi szervezet új alternatívái kifejeződésének... A konkrét politikai tevékenység azonban a világi feladata. A püspökök s a papok álljanak kívül a pártokon és csoportokon, hogy így jobban meg tudják őrizni szabadságukat a politikai valóság evangelizálásában”.

Az utolsó fejezet a teológiai tanárok és hallgatók konkrét képzéséhez ad útmutatást, s ama óhaj kifejezésével zárul, hogy az okmány a papképző intézetekben „megerősítse a növendékek doktrinális és lelkipásztori felkészülését”.

W. F. Róma

A külföldi magyarok új püspöke

P. Miklósházy Attila S.J., 1931. április 5-én született Diósgyőrben. Középiskolai tanulmányait a miskolci katolikus Fráter György gimnáziumban és a kalocsai Szent István gimnáziumban végezte. 1949-ben belépett a Jézusársaságba. 1950–52-ben filozófiát és teológiát tanult a budapesti Központi Szeminárium Teológiai Akadémiáján. 1952–56 évében a budapesti Szent István kórházban volt műtös, de közben két évig katonai szolgálatra is behívták.

1956-ban elhagyta Magyarországot és a pullachi Berchmanns Kollégiumban fejezte be filozófiai tanulmányait. 1957–59 évében a kalksburgi (bécsi) jezsuita kollégiumban volt a diákok prefektusa. 1959-ben előljárói a kanadai Torontóba küldték, s az ottani jezsuita Regis College-ban végzett teológiai tanulmányokat. 1961. június 18-án szentelte őt pap-pá Torontóban MacGuigan bíboros-érsek.

1963–64-ben a montreali Loyola College-ban tanított teológiát. Rómában doktorált 1967-ben. Ünnepeles jezsuita fogadalmait a római Gesu templom Szt. Ignác oltáránál tette le 1966. augusztus 15-én.

1967-től 1974-ig teológiát tanított a torontói jezsuita Regis College-ban, majd a Szt. Mihály egyetem teológiai fakultásán. 1984-ben a főegyházmegye Szent Ágoston Szemináriumába a teológia és liturgia tanárává és a teológiai fakultás dékánjává nevezték ki.

Tevékenyen részt vett a 2. Vatikáni Zsinat utáni liturgikus megújulás végrehajtásában, mint az Országos Liturgikus Tanács tagja. Magyarul megjelent könyve, **B e n e d i c a m u s D o m i n o**, (Eisenstadt, Prügg Verlag, 1984), a liturgikus megújulás teológiai alapjairól tárgyal. Tagja volt a kanadai Anglikán/Római Katolikus Teológiai Dialógusnak.

1989. augusztus 12-én II. János Pál pápa kinevezte őt Castel Minore címzetes püspökévé az emigráns magyarok lelkipásztori támogatására.

KÖNYVESPOLC

Mennyit ér a hitoktatás?

BORBÁNDI GYULA: ÖTSZÁZ MÉRFÖLD.
Esszék és naplók. Borla Könyvek, München 1989. 240 oldal.

Ismerős írások. Valamennyi megjelent a szerző által szerkesztett „Új Látóhatár”-ban. Mégis jól tette Borbándi, hogy ezeket: hét esszét és két útinaplót, kötetbe gyűjtve közrebocsátotta. Maradandó értékük mindenképpen indokolja és újraolvasásuk sok tekintetben tanulságosabb, mint keletkezésük idején. Nemcsak a napi eseményekkel foglalkozó zszurnalizmust, de általában a politikai közírást (újabbban esszéírásként diki!), minthogy elvállhatatlan a kortól, amelyben létrejön: az a veszély fenyegeti, hogy idők múltán érdektelenné válik, stílusában, kifejező erejében megkopik és éppen az aktualitás túlfűtöttségét, izgalmát veszti el. Kivételek persze mindig és mindenütt vannak. Hivatkozzam-e Kölcseyre, Eötvösre, Kemény Zsigmondra! Nos, Borbándi is a kivételek közé számíthat. Mindenesetre azt az igényes, magyarsághöz központi esszéírást, amelyet a nyugati magyar irodalomban Szabó Zoltán, Kovács Imre, Gombos Gyula munkássága képvisel, Borbándi tolla viszi tovább. Akármelyik dolgozatát olvasom, mindegyikből hamarosan kiderül, hogy szerzőjük elsőbbsen is rendszerező elme. Különösen erre vall két nagy összefoglaló műve is: „A magyar népi mozgalom” (1983) és „A magyar emigráció életrajza” (1985). Nem kritikus, inkább analitikus beállítottságú. A problémákhoz érzelmi kötődés nélkül, szentelenszakszerűséggel közelít. Sokszor csodáltam, milyen hűvös fejjel, higgadtan képes tárgyalni olyan eseményeket, amelyek őt közvetlenül, személyében is érzékenyen érintették. Ritkán fordul elő, hogy a tudati megformálást, értékítéleteit érzelmi (sohasem indulati!) hatások befolyásolják. Ilyen kivétel a „Kirándulás a múltba” címet viselő magyarországi útinaplója, amelyben itt-ott már szinte lírai hangon, kissé már nosztalgiaival vall egyéni sorsáról, múltjáról, emlékeiről. Természetesen itt sem téveszti össze vágyait, álmait a valósággal, amelyekkel illúziók nélkül tud szembesülni.

Borbándi Gyula esszéinek, tanulmányainak, kisebb dolgozatainak s más publicisztikai jellegű cikkeinek témái mindig az ún. „magyar sorskérdések” körül maradnak. Esszéistáknál ez nem magától értetődő. Cs. Szabó László pl. kerülte a magyar témákat. Ezekben bizonytalannak érezte magát, tehát szívesebben kalandozott ismeretlenebb, főleg angol területeken, ahol szabadon vadászhatott.

A könyv címe: „Ötszáz mérföld” a Magyarország és München közti földrajzi távolságokra való utalás. Ezek az írások mégis inkább arról tanuskodnak, hogy Borbándi Gyula sohasem távolodott ilyen messzire Magyarországtól és a magyarságtól, ellenkezőleg: noha nem volt mindig könnyű, éberrel figyelte, mérlegelte, szenvedte is az otthoni szellemi, politikai élet fejleményeit. És nem ötszáz mérföld távolából, hanem — leírom a kissé fellegrzős szót: s z í v k ö z e l b ő l.

Szamosi József

A könyv ára 24.— DM + portóköltség. Megrendelhető az Új Látóhatár szerkesztőségére (c/o Ung. Institut, Postfach 44 03 01, D-8000 München 40), vagy a szerző címén (Oberföhringer Str. 12/a, D-8000 München 80).

A nyelvtől megfosztott nép többé nem él.

Kölcsey Ferenc, 1833

— A NÉMETORSZÁGI VIZSGÁLATOK TÜKRÉBEN —

Paderborn érseke, Johannes Joachim Degenhart ez év januárjában tette közvé az Allensbachi Közvéleménykutató Intézet hitoktatással kapcsolatos eredményeit. A németországi iskolákban végzett kutatások szerint a hitoktatók viszonya az egyház szervezetével szemben nagymértékben problematikusá vált: a hitoktatók — sajnos jelentős részük — nem áll meggyőződésével és gyakorló katolikus életével amögött, amit tanít. Itt kezdődik az első nehézség: hogyan „vezetik be” a gyermek(ek)-fiatalokat a hitbe, ha maguk sem hiszik, nem vallják és nem valósítják meg, amit hitként előadnak.

Fiatal emberek különösen hamar észreveszik, melyik tanárból szól a meggyőződés és melyik mesél csupán. A „mesemondóktól” nem fogadják el a vallás irányvonalait, a hitet és annak kiépítését. Ők tanúságtételt, a hit megvallását várják, csak akkor tudják magukat „hozzáigazítani”, majd azonosítani példaképükhöz, a hitoktatóhoz, vagy hittanárhoz. A tanulmány szerint a gimnáziumi osztályok felsős tanulói körében terjed a vallás iránti érdektelenség és közömböség.

Majdnem egyidőben ezzel végzett közvéleménykutató Hamburg 98 evangélikus gimnáziumának felsőbb osztályaiban Klaus Langer pedagógus és erről írt könyve: „Kell-e még hitoktatás” (Warum noch Religionsunterricht?) címmel. Össze jelenik meg a nyugatnémet könyvpiacra. Lange összefoglaló eredményeként megállapítja, hogy az evangélikus népegyház eddigi pillére, a hitoktatás, majdnem teljesen összeomlott.

A helyzet objektív megítéléséhez azonban hozzátartozik a történelmi visszpillantás, amely nem ment fel semmilyen felelősség alól, de megmutat bizonyos korlátokat, amelyekről a hitoktatók nem tehetnek.

Németországban a hatvanas évek elején kezdődött változni a hitoktatás módja: amikor a hittanárok észrevették, hogy a felsős diákok nem fogadják el a „hit-hirdetést”, hiába igyekeztek megismertetni velük, átadni nekik a keresztény-és egyházi tradíciókat.

A hetvenes években vezették be a „problémák szerint történő orientálódást”, ami „emberi problémák feldolgozását” jelentette a vallás átadása helyett.

Sajnos a „fejlődés” a 80-as években olyan ifjúságot talált, amely az iskolában túlnyomó részt csupán „át akar teleni”, komoly hitbeli ismeretek (de ugyanakkor bukás) nélkül. Jelszavuk: „Lazán élni a jelenben”, azaz minden hitbeli elkötelezettség nélkül.

Ehhez a fejlődéshez az állami vezetés is hozzájárult: Baden-Württembergben — több igazgató szava szerint egybehangozóan, de időben egymástól függetlenül — az iskolai hittanból hitoktatás helyett „hit ismertetés” lett, amelynek nyomán a tanuló eldöntheti, választja-e és milyen formában a vallást, vagy elutasítja. Hiába garantálja a német alaptörvény (7. cikkely, 3. bekezdés), az egyházak alapelvei szerinti hitoktatást, ha minisztériumok az amúgy is nehéz helyzetben felvizenyösítik a lehetőségeket. A felnövekvő tanár-generációk szellemi légköre a hatvanas évektől máig, — maoizmus, különféle kommunizmusok, alternatív törekvések és sok más — de mindenesetre kereszténység ellenes és vallásellenes irányzat — nem kedvelt sem a hitoktató-gárda hitbeli meg-

erősödésének, sem a diákok elé nem állított követendő példaképeket.

Ilyen körülmények között „fejlődött” a hitoktatók vallási hozzáállása mostanáig. A megkérdezett hittanárok csupán 45 %-a áll pozitívan egyháza mellett, 47 %-nak nincs szüksége privát életében az egyházra. Több mint egynegyedüknek nincs, vagy csak alig van érzelmi kapcsolata egyházával. Kilenc százalékuk ki is lépett (saját) egyházából...!

Nemcsak egyházközösségüktől búcsúznak el sokszor a hitoktatók — Lange szerint — egy részük a kereszténységtől is: 55 % tartja a kereszténységet — még — élete alapjának és teszi magáévá irányvonalát; 45 % kétségeket táplál a kereszténységgel szemben. Minden ötödik hittanár számára a keresztény életirány nem játszik szerepet életében, 16 % nem is vallásos. Tíz közül kilenc hittanár nem tartja magát az egyház által előírt hitoktatási anyaghoz, hanem saját meggyőződéséhez: 89 % kiválasztja, mi az ami „bátorít és irányt ad az életre” — ennek legtöbbször (bevallottan) nincs köze az egyházhoz. Ha „Az egyház tanításáról és ennek megvalósításáról az életben” kerül szó, 89 % úgy tartja, az egyház a „deficit” egyháza. A tanulók közül 30 % érdeklődik a kereszténység iránt és csupán 4 százalékuk az egyház iránt. Növekvőben van viszont — tanulóknál és tanítóknál egyaránt — az érdeklődés a nem keresztény vallások iránt. A tanítók 67 %-a foglalkozik ezekkel, 42 %-uk épít be ezekből a vallásokból részleteket a hitoktatási anyagba.

A hittanároknak csupán 5, azaz öt százaléka tartja a hitoktatást úgy, ahogy az egyházak kívánják. meggyerni a hit számára és hirdetni a hitet. 83 % nem hajlandó a fiatalokat az egyházközösségi életben való részvételre biztatni.

*

A németországi adatok és a fent vázolt helyzet más országban is számos pontban megegyezik, vagy hasonló a hitoktatás ottani helyzetével. A speciális nehézségeket, a helyi színezetet és színeződést lelkészeink és a szülők fel tudják mérni és — talán — találnak lehetőséget ellensúlyozásukra. Ebben a helyzetben, ilyen „hitoktatási miliőben” élünk. Ez Európában lelkeskedő magyar papoknak, szülőknek, missziók felelőseinek össze kell fogni, hogy a keletkező károkat — legalábbis valamennyire — felfogjuk és következetes akciókkal: hitoktatás a misszióban, a cserkészfoglalkozások alkalmával, vagy más úton elvezessük gyermekeinket a hithez, azaz Istenhez. Nem utolsó sorban az egyházhoz és az egyházba.

F O

Széchenyi helyett Zrínyi!

A magyarországi egyházak közös nyilatkozatába, amelyet Nagy Imre és mártírúrtársai gyászünnepe alkalmából adtak ki, egy kis szépséghiba csúszott. A szálalógívó lett idézet: „Egy népnél sem vagyunk alábbvalók” — nem Széchenyitől, hanem Zrínyi Miklóstól származik. Zrínyi írta le „Az török áfium ellen való orvosság”-ban (1661) ez önérvényes mondatot, egész pontosan így: „Egy n e m z e t n é l s e m v a g y u n k a l á b b v a l ó k”. Persze, írhatta volna Széchenyi is, — de Zrínyi írta.

— II —

A FREISINGI PÜSPÖKSÉG
JUBILEUMA

A Freising-i Püspökség (1821 óta München-Freisingi Érsekség) idén ünnepli alapításának 1250. évfordulóját. A jubiláló püspökség „lelki ősatyja” Szent Korbinián († 730), akinek évente november 20-án visszatérő ünnepe és díszes ereklyéje mindig sok, főleg fiatal zarándokot vonz Freisingbe, a híres székesegyházba. De a püspökséget mégsem ő, hanem Szent Bonifác alapította a Regensburgi, Salzburgi és Passauai Egyházmegyékkel együtt és ezekkel együtt hagyta jóvá III. Gergely pápa 739-ben Bonifácra intézett levelének következő soraival: „Jól tetted, hogy a bajorok országában megszervezted az egyházat, püspököket szenteltél és négy püspökséget is létesítettél”. Így lett Freising 1100 éven át az egyházmegye központja, az Isar-kanyar várdombján, a környék legősibb városában.

A 10. században vitézlő őseink is elkalandoztak e vidékre és sok-sok gondot okoztak az egyházmegye akkori főpásztorának, Szent Lambert püspöknek (937—957). Pusztítottak és romboltak, kifosztották a kolostorokat (Fraueninsel-Chiemsee, Schäftlarn). Lambert imádságos ember hírében állt. Tisztelete mindmáig tart és a környékbeli lakosság buzgón látogatja sírját a freisingi székesegyház híres kriptájában. Szilárdan tartja magát a hír, hogy a püspöki székváros csak a szentéletű főpap imáinak köszönhetően menekült meg a magyarok támadásától. A München-Freisingi érsekség, ahogy említettük, csak 1821-ben lépett a Freisingi Püspökség örökébe és tette át székhelyét a bajor fővárosba. Mostani érseke Friedrich Wetter bíboros, aki 1986. augusztus 20-án, Budapesten, Lékai bíborossal a háború óta eltelt négy évtized után első ízben vitte Szent István Jobbját a Bazilika előtti tere és osztotta áldását a szabadságot áhízó nagyszámú tömegnek.

(A müncheni Magyar Katolikus Misszió „Értesítő”-jéből.)

KLEBELSBERG KUNÓ GRÓF
EMLÉKEZETE

Visszakerült a szegedi József Attila Tudományegyetem falára az a dombormű, amelyet Szentgyörgyi István készített még 1931-ben a „Szegedi Egyetem alapítása” címmel, s amely Klebelsberg Kunó, a húszas évek vallás-és közoktatásügyi miniszter arcmását örökíti meg. A német származású Klebelsberg az ún. „bethleni konszolidáció” egyik vezető ideológusa volt. Amikor miniszterre neveztek ki, 1922-ben, hirdette meg a „kultúrnaplót” mondván: „A magyar hazát ma elsősorban nem a kard, hanem a kultúra tarthatja meg és teheti nagygyá!” Oroszlánrésze volt a szegedi és pécsi egyetem létrehozásában. Azt tervezte, hogy Szegedet a magyar Göttinggá, azaz a természettudományok fellegvárává, Pécsét pedig a magyar Heidelberggá, vagyis a humán tudományok központjává tegye.

Elvülhetetlen érdeme marad, hogy minisztersége alatt 5000 népiskolát, hozzá tanítói lakásokat építtetett és kidolgozta a nyolcosztályos népiskola általánossá és kötelezővé tételének tervét. Ugyancsak az ő kezdeményezésére nyílt meg a bécsi-, a berlini- és a római magyar Kulturális Intézet, valamint a szegedi Dóm-téren létrehozott nemzeti emléksarnok.

Mindent összevéve, Klebelsberg Kunó kultuszminisztert történelmi emlékeztünkben Eötvös József vagy Trefort Ákos után kell számon tartanunk.

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Welsben május 14-én szentmise keretében elsőáldozási ünnepet tartottunk. Nagy Tünde volt az első áldozó. Ez éppen anyák napjára esett. Akkor is kiemeltem, ezen a helyen sem tudom elhagyni azt a megjegyzést, hogy az elsőáldozó édesanyja messze, távol a szülőföldjétől, Erdélytől, de magával hozva onnan erős hitét, szinte hősiességével egyedül neveli, és pedig példásan, két gyermekét. Reménység napja pünkösdi volt. — Május 21-én pedig a Neue Heimat-i templomban tartottunk elsőáldozási ünnepet. Fábrián Melinda és Koch Livia járultak az Ur asztalához. — Mindkét család nagyban hozzájárult, hogy a gyermekek olyan elmélyült hittel járuljanak a szentségekhez, amilyen kiskorú gyerekeknek egyáltalában lehetséges.

Az örök hazába költöztek: Június 18-án, hirtelen váratlansággal elhunyt Fr. Sebastian Peter Oberhöller OT, a magyar miséző templom sekrestyése. Mi magyarok Bruder Sebastiannak hívtuk. Nagyon szerette a magyarokat s ezt sokféle módon tanúsította. Sokat megértett beszédünkéből, tetszett neki és szívesen énekelte a magyar himnuszot is. Temetése június 27-én volt a Gumpoldskirchen-i temető halottas házából. — Július 12-én, 72 éves korában hunyt el P. Szabó Cirják, az Eisenstadt-i és környéki magyarok lelkipályozója. Temetésén mintegy 40 pap vett részt július 17-én. — Dr. Esterházy Pál herceg, 89 éves korában Zürichben elhunyt. A Mindszenty bíboros koncepció perében börtönbüntetésre ítélték. — Oláh Mária Jozefa ápolónő (Melissenweg 12) 75 éves korában hunyt el. — Csepei Zoltán Pál, januárban hunyt el 91 évesen. Regede-i katonacsatlódból származott. Végig küzdötte a háborút. Mindszenty bíboros elfogatása után interpellációt jelentett be a parlamentben. Ezután igen erős hajszoltságban volt része. Holland nyugdíjából élt Bécsben. — Egyed István, 28 éves korában szívroham következtében hirtelen meghalt. Temetése április 4-én volt. — Halász Gitta, 81 éves korában, május 25-én hunyt el. Évek hosszú során ő tanította németre a Bécsbe telepített magyarok sokaságát. Temetése Budapesten volt. — Faber György mérnök, főleg Európában közismert gazdasági szakértő, hosszú betegeskedés után 85 éves korában elhunyt. Hamvait Magyarországra a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. — 1989. június 13-án volt 20 esztendeje, hogy Lakos atya, a főiskolások és egyetemisták lelkesje elhunyt. A Döblergasse-ban lakott, ami a szabadságharc után (1957-től) diákszállásnak is be volt rendezve. A nehéz időkben lelkes segítőtje volt a diákoknak. Június 11-én a magyar szentmisén emlékeztünk meg róla. Imádkozunk halottainkért. Az örök világosság fényeskedjék nekik!

Linz: Elhunyt Fodor Katalin honfitársnőnk (Steyr, Hanuschstr. 1). 75 éves korában.

HOLLANDIA

dr. Komarnicki Egonné, szül. Vidos Erzsébet, a szent kenet szentségével megerősítve, 1989. január 26-án visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Temetési szertartása nagyszámú magyar és holland barát részvételével február 1-én volt a H. Wilibrordus templomban, Waalre-ban. Örök nyugalomra helyezése február 22-én történt Budapesten a farkasréti temetőben lévő családi kriptába és ugyanaznap délután lelkiudvéért engesztelő szentmisét ünnepeltünk az Egyetemi templomban.

FRANCIAORSZÁG

Lyon: A kerészttség szentségében részesültek: Az Ambrus család gyermekei: Fréderic, Denis, Adrien és Nelly, Decines-ben. — Elekes Virginie Meyrié-ben. — Crouzoulet Noémie, Cr. Pierre-Henri és Kovács Helene leánya, Ste Foy-les-Lyon-ban. — Deschamp Estelle, D. Jean-Claude és Tompos Marie-Claire leánya, Roschetoin-ben.

Házasságot kötöttek: Vámos Rozália és Kukic Angel, Avignonban. — Kasziba László és Bourgeois Annie Ste Foy-les-Lyonban. — Páncsics Thierry és Boj Brigitte Bourgois-Jallieuban. — Kiss Isabelle és Pippia Jean Ruy-ben. Éljenek boldogan!

Az örök hazába költöztek: Major Géza, 1988-ban, 52 éves korában, Décines-ben. — Nagy Gábor, 48 évesen, Boos-ban. — Balog József, 61 éves korában, Nimes-ben. — Takács Lajos, 28 évesen, Echirrolles-ben. — Kása Balázs (Grenoble-i lakos), 77 évesen Budapesten. — Augier Alain, 21 éves korában, La Roque-sur-Pernes-en. — Somi-Kovács Ernő, 74 éves korában, Nizzában. — Friedl Lőrincé, 78 éves korában, Lyonban. Nyugodjanak békében!

Párizs: A szentkereszttségben részesült: Cseresnyák Betty-Rosalie, Cs. Erik és Tolu Nathalie-Martine leánya június 17-én.

SVÁJC

Genf: A kerészttség szentségében Isten kegyelmi gyermeke és az Anyaszentegyház tagja lett Gobet Xénia Mahaut, G. Dániel és Puskás Notburga gyermeke. A hozzátartozóknak sok örömet kívánunk e kisgyermeken keresztül, sok türelmet a felneveléshez s nem utolsó sorban sok kegyelmet!

IN MEMORIAM

Július 1-én, életének 88. évében elhunyt dr. Rajeczky Benjamin ciszterci zenetörténész, zenetudós.

Rajeczky Ferenc Benjamin 1901. november 11-én született Egerben. 1924-ben tett ünnepélyes fogadalmat a ciszterci rendben és ebben az évben szentelték pappá. Teológiából doktorált. Szerzetes-tanári működésében a cserkészpedagógia és az ének-zene tanításnak a 30-as években Bartók—Kodály szellemében történt megújulása került előtérbe. Még rendje működésének betöltése előtt a budapesti egyetemen a zenei néprajz előadója lett, a Néprajzi Múzeum zenei osztályán is dolgozott. 1950 után zenetudományi, népzene-tanítói és zenetörténeti működése tovább mélyült. Tanítványai és munkatársai tiszteletteljes szeretettel vették körül „Béni bácsit”, aki tudományának legnagyobbjait közé jutva is lelkipásztor és cserkésztestvér maradt. Mint rendje pártói konventjének perjele, haláláig ragaszkodott pártói otthonához.

(M. K.)

Beszédes számok

Hivatalos magyar statisztikai adatok szerint 1988-ban turisztikai céllal Magyarországra összesen 10 millió 562 ezer látogató érkezett: 6 millió 550 ezer a „szocialista” országokból, közel egymillió Jugoszláviából. Mindkét esetben 18—20 százalékos a csökkenés az elmúlt évihez viszonyítva.

A nyugati országok közül legtöbben az NSZK-ból, 1 millió 126 ezren, Ausztriából 919 ezren, Olaszországból 174 ezren, Hollandiából 125 ezren látogattak Magyarországra. A két utóbbi ország részvétele több mint 50 százalékkal emelkedett.

FEJŐS OTTÓ EZÜSTMISÉJE MÜNCHENBEN

A Münchener Magyar Katolikus Misszió közössége július 2-án a Damenstift-templomban köszöntötte Fejős Ottó főlelkész, a Német Püspöki Kar magyar delegátusát, pappászentelésének 25. évfordulója alkalmából. Az ünnepélyes ezüstmisén a jubiláns mellett koncelebrált Msgr. Valentiny Géza preláus Bécsből, dr. Cserháti Ferenc plébános, dr. Frank Miklós, a Szabad Európa Rádió egyházi adásainak szerkesztője, dr. Kozma György SJ ifjúsági lelkesje és Kemenczei Gábor, az Oberhaching-i Szt. Rita otthon lelkesje. A szentmisén a misszió énekkara Halmos László: „Isten nagyságát hirdeti” és „Minden földek Istent dicsérik” kórusműveit adta elő. Az énekkart vezényelte és orgonált Jussel Ottó. Mise után a Misszió házában hideg büfés fogadás várta a híveket.

Olvasóink írják:

AZ ÍRÁS EGY „KIS TETT”

Mindenki örül, ha egy üdvözlő lapot hoz a posta. Megörzi, vagy eldobja, de a lap hatása megmarad: az összetartozás érzése. Kétszeresen örül egy lapnak az, aki valamiféle elzártságban él. Alkalmom mindig adódik az írásra. A legrövidebb üdvözlőt, amit én kaptam egy képeslapon, ennyi volt: „Léon”. Egy brüsszeli ismerős írta a tengerparti üdülése idején.

Legjobb a lapokon való írásra ráállni. Egy firkantás: egy híradás. Ez elevenen tartja a kapcsolatokat. Jó megírni, ami velünk történt és jellemző a migráns (vándorló) és emigráns életre — akár örömteljes a híradás, akár lehangelő. Hazai ismerőseinknek, barátainknak meg kell írni példának okáért, hogy turisták és látogatók részére Nyugaton tartózkodási engedélyt elnyerni ma nagyon reménytelen dolog és még reménytelenebb munkát kapni. Tengeren túli országok sem fogadnak be mostanában szegény bevándorlókat. Zsidó ismerőseim jólinformáltsága mindig imponált nekem. Szomorú látni manapság Európában bolygó magyarokat. Hol éhesek, hol fáznak. Föladtak egy szűkös, de biztos egzisztenciát, jobbat remélve Nyugaton.

A levélírás természetesen bensőségebb kapcsolatot jelent, mint a lapon való üzenet. Viszont a hozzákészülődés rendszerint elődázza az írást. Írjunk tehát lapokat. Gyorsabb is, olcsóbb is. Mindszenty hercegprímás utolsó körleveleinek egyikében a magyar nyelvű levelezésre is buzdított bennünket.

dr. Varga Gyula, Saarbrücken.

KISPAPOK KATONAI SZOLGÁLATÁRÓL

... A rendszer 1965-től kezdve kezdte el a kispapokat katonai szolgálatra behívni. Magam 1968—70-ben voltam sorkatona Baján, mellesleg az azóta püspökké kinevezett Várszegi Asztrikkal együtt. Az ezred elhárító tisztjei gyakran beidéztek beszélgetésre, melyen kerek-perec köztörték, hogy a szocialista rendhez hű papokat akarnak, sőt azt is, hogy jelentsük az olyan kollégák nevét, akik netán nem értenek egyet a rendszerrel. Magyarul: besúgásra akartak rávenni minket. Itt meg kell jegyeznem, 1968-ban, amikor fegyveres katonai szolgálatra összeszedték a kispapokat, nem emelte fel szavát behívásunk ellen egy egyházi előljáró sem. Olyannyira meg volt fojtva az Egyház cselekvőképessége. Látogatni csak a boldogult Klempa püspök jött el néha-néha... Ma talán remélhető, hogy a fent leírt állapotnak vége és a megsarolt, megtévedt papoknak testvéri megbocsátás jut részül. Hiszen csak egy megtisztult légkörben lehet szabad, gyümölcsöző egyházi munkát végezni...

Ifi Géza, dipl. teológus, Köln

Beiruti információk szerint a libanoni háború kezdete óta körülbelül 100 ezer katolikus halt meg, 300 ezer volt a sebesült, 37 papot gyilkoltak meg és 37 falu, 378 templom és iskola pusztult el.

IGAZGATÓI TITKÁRNÓT KERESÜNK.

Német magyar nyelvtudás, valamint gyors- és gépirás feltétlen szükséges! Csúcsfizetés! Azonnali kezdés lehetséges!

Jelentkezés: DR. MELEGHY KG. Telefon: (02 202) 1 00 00.

BESZÉDES SZÁMOK

Hivatalos magyar kimutatások szerint az idegenforgalmi mérleg többlete 1988-ban mintegy 40 millió dollárra zsugorodott (i. 100—110 millió dollár számítottak). A csökkenés oka a magyarok minden képzeletet felülmúló utazási- és vásárlási láza (Bécs, Kärnten Straße!). Ezért együtt az idegenforgalmi kiadások konvertibilis valutában meghaladták a 629 millió dollárt. Ez 240 %-kal múlja felül az egy évvel korábbit. (MTI)

A szocialista országok turistái 1988-ban az előző évihez képest 25 %-kal kevesebb, a nyugatiak 16 %-kal több éjszakát töltöttek Magyarországon.

Külföldre összesen 11 millió 184 ezer magyar állampolgár utazott, 55,4 %-kal több, mint 1987-ben.

APRÓHIRDETÉSEK

Erdélyi magyar és szász festőművészek alkotásaikat mutatják be Münsterben 1989. szeptember 9-től 24-ig — Frauenstr. 5, Katholische Studentengemeinde. Ünnepélyes megnyitás: szeptember 9-én, szombaton, 18 órakor lesz. A kiállítás naponta 10—13 és 15—18 óráig van nyitva.

A Humboldt Taschenbuchverlag érdekes könyveit ajánljuk: Dr. Wilfried von Selz-sam: „Das korrekte Testament“ (1180 sz. zsebkönyv). Gerhard Leopold: „Aktiv gegen Krebs“ (598 sz. zsk.). Brigitte Karch: „Mikrowelle-Tips und Rezepte“ (599 sz. zsk.). Helmut Dietrich: „Arbeitslos, was nun?“ című tanácsadóját. A legnagyobb érdeklődésre a 352 oldalas „Große Vornahmen- und Geburtstagsbuch“ tarthat számot, szerzői a Duden-szerkesztőség és Elke Gerr, a tanácsadó sorozat 924. sz. köteteként.

Kékszemű, vörösbarna, 21 éves, 164/52, érettségizett ápolónő nem tudja, hogy hirdetem. Csinos, talpraesett, sportos kislány. Kijönne Nyugatra. Cím: Postfach 615, CH-8280 Kreuzlingen.

Nyugaton élő, 50 év körüli jó megjelenésű, komoly, őszinte, kedves, intelligens nő keres ezúton csendes, becsületes, jól szituált, őszinte férfit 55 éves kortól levelező társnak, később házasság is lehetséges. „Ha valaki vár” jellegre fényképes válaszokat várok a kiadóba.

Súlyos ezreket fizethet rá, ha nem kéri ki a szakember tanácsát ingatlan vételnél, hogy hol vegyen olcsó telket (ár: 67.— DM/qm-től felfelé), kedvező áron öröklakást (ár: 1200.— DM/qm-től felfelé)

Kevés a kezdő tőkéje? Nem ismeri az Aussiedler programot és az állami támogatás nagyságát? Mi informáljuk Önt és kérésére elkészítjük számítással az Ön méretére szabott finanszírozási módot és gondoskodunk a teljes banki lebonyolításról.

Csiky - Strauss András, okl. közgazda, ingatlanközvetítés, pénzügyi tanácsadás. An der Herrenwiese 92, 6000 Frankfurt 71, ☎ (0 69) 35 84 46

Szeretne saját tőke nélkül építeni? forduljon eme kívánsággal s minden egyéb pénzügyeivel bizalommal Pontai Bélához, Lübenner Weg 3, 5300 Bonn 1. Mint az OVB pénzügyi munkatársa díjmentes ügykezelést nyújt az egész BRD területére.

HARGITA PANZIÓ

BÉCSBEN a Mariahilferstr.-Andreassgasse sarkán. Székely faragott bútor berendezéssel várja Önt egy családias hangulat. Szobafoglalás telefonon: 0043 / 222 / 96 19 28 és 932 85 64. A-1070 Wien Andreassgasse 1/8.

AJÁNDÉKAUTÓ SZOLGÁLAT!

Ajándékozza meg magyarországi rokonait, ismerőseit, az AMT Exp.-Imp. győri telephelyén átvehető LADA- és SAMARA típusú személygépkocsikkal. Színválasztás — azonnali átvétel. ☎ 0049 (0)6227 5 91 50 ☎ Győr: 0036 96 11 533 - 79 mellék.

AMERIKAI ÉS KANADAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Az ÉLETÜNK előfizethető terjesztőnkél: Joseph DANI, Hunterview Dr., NW., Calgary, Alta. T2K 5E4, Canada. A címére küldött csekken feltüntetendő: „Életünk”. Kérjük szíveskedjenek a fenti címre, ne Münchenbe, küldeni a csekket. Itt egyenkénti beváltásnál a 30 DM-ből 8.— DM-et levonnak a bankban. Előfizetési díj egy évre 13.— US \$ + 10.— US \$ portó. A lapot továbbra is Münchenből küldjük.

Mielőtt valahol pénzt befektetne,

investáljon először egy objektív, szakkerü és diszkrét tanácsadásba!!!
 * Hogyan tudnám céltudatosan a vagyonomat felépíteni?
 * Nehezen megdolgozott pénzéért 15%-os évi kamat (10.000 DM-től Quellensteuerfrei!)
 * Szeretne aranyat legalább 30%-kal olcsóbban vásárolni?
 * Házépítés? De hogyan?
 Irodánk segít problémáinak megoldásában! Hívjon fel bennünket!

KONRAD, ☎ (052 41) 5 90 31
 10.00—12.00 és 14.00—16.00 óra között.

Fényképes magyar levelezési társaság keres korhatár nélküli tagokat házasság, társasutazás céljából. Kérem írjon az alábbi címre és kérjen részletes felvilágosítást. Dóbor Etelka, Frejs väg 10, S-145 71 Norsborg.

Keresés: Rozgonyi Lászlóné Bonyhád-ról keresi tanítványa Hauszner Sándor. Söptei út 56, H-9700 Szombathely.

A Balaton északi részén, nagyon szép nyaraló kerttel eladó. „Balaton északi oldala” jellegére a kiadóba.

ÉRTÉKES AJÁNDÉK!

Padányi Viktor: 12.— \$
 Történelmi tanulmányok 12.— \$
 Májusi fagy 10.— \$
 A nagy tragédia I-II. 22.— \$
 színtézis
 dr. Szilvay Gyula: A magyar és testvérnépek östörénete 12.50 \$
 Ferdinandy Mihály: Ellenszegülők (Apám és 3 nemzedéke) 14.— \$
 Fábian József: Bucapost a Duna gyöngye 9.— \$
 Baráthosy—Balogh Benedek: Sumérok-Szittyák—Ósturánok 8.— \$
 Fűry Lajos: A bécsi színjáték történelmi regény trilogia 22.— \$
 Szitnyai Zoltán: Még ég a láng — korrajz 12.— \$
 Nyírő József: Néma küzdelem 16.— \$
 Megrendelhetők: **DR. FABÓ LÁSZLÓ**
 22 Hancock Str., San Francisco, CA 94114, USA.

Dr. Gosztonyi Péter**FÜLTÁMADOTT A TENGHER... 1956**

A Magyar Október részletes története előre fizetve: 38.— DM, illetve 20 dollár

A könyv megrendelhető: Druck Herp: D-8000 München 40, Tengstrasse 35

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar-német és német-magyar, Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249, D-4040 Neuss. Telefon: (021 01) 54 13 17.

Több mint 100 MAGYAR FILM-VIDEÓBÓL válogathat!
 ADAMFI-VIDEO pf. 29-31 AACHEN 0241/73355

LAKÁS MAGYARORSZÁGON!

Hazatelepülőknek, nyugdíjasoknak, üzletembereknek.

Vezérképviselő Európára és Afrikára (kivéve NSZK):

INTERCOMP, Postfach 430,

CH-1211 Genève 1, ☎ (22) 32 39 37

Fejős Ottó: MEGKÖVESEDEK (1984) és ÁTTETSZŐ FÉNY (1986) című verses kötetei kaphatók az Életünk kiadóhivatalában, kötetenként 21.— DM árban.

BÉLYEGGYŰJTŐK!

Minden magyar bélyeget hiányjegyzék alapján szállítunk!

— Kérje ajánlatunkat! —

Specialitások: Levelek - Ritkaságok.

- Zepelinrepülések - Tévelyomatok.

- Különlegességek állandó vétele és eladása.

Kérje díjtalan készletjegyzékünket.

TALAS & PARTNER AG

Rosenbergstr. 70, CH-9001 St. Gallen

Kiadóhivatalunknál kapható könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben \$ 10.— DM 20.—

Mindszenty Okmánytár: Mindszenty harca. 320 old. \$ 8.— DM 15.—

Mindszenty József: Esztergom a Primások városa. 135 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Vecsey József: Emlékezés Mindszenty bíboros édesanyjára. 255 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Mindszenty Dokumentation: Ungarns Kirche im Kampf (II). 335 oldal. \$ 8.— DM 15.—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv. \$ 4.— DM 6.—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászonkötésben \$ 10.— DM 20.—

Szállításnál + portóköltség.

Megrendelhető:

az ÉLETÜNK kiadóhivatalánál

Oberföhringer Str. 40

D-8000 München 81 W. Germany

H A Z A I H E N T E S Á R U

1 kg Kolbász, füstölt, száraz 18.—

1 kg Kolbász, frissen füstölt 16.—

1 kg Vészurka rizsával 12.—

1 kg Májashurka rizsával 12.—

1 kg Disznósajt 14.80

1 kg Tokaszalonna 10.80

1 kg Húsos vastagszalonna 14.—

1 kg Tepertő 16.—

1 kg Füstölt borda 12.—

1 kg Füstölt sonka 24.—

A szállítás utánvételes.

5 kilón felüli rendelésnél portómentes.

Külföldre nem szállítunk!

MICHAEL TAUBEL, Metzgermeister

Peter Rosegger Str. 3 6710 Frankenthal/Pf.

Telefon: (062 33) 6 26 93

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung**KÖNYV ÉS HANGLEMEZ**

Harsányi: Magyar Rapszódia 69.—

Géraldi Paul: Te meg én 29.—

Tolkien: A gyűrűk ura, 1—3. köt. 48.—

Móricz: Schatten der Sonne, Der große Fürst, Zaubergarten, 1—3. köt. 54.—

Proust: Az eltűnt idő nyomában 1—3. k. Svann, Bimbózó lányok árnyékában, Quermantesék 85.—

Remarque: Éjszaka Lizabonban 22.—

Tardi L.: Régi feljegyzések Magyarországról 12.—

Paszternák: Zsivágo Doktor 42.—

Magyar elbeszélők a 19. sz.-ban 1., 2. 38.—

“ a 20. sz.-ban, 1., 2., 3. k. 48.—

M. Mitchell: Elfújta a szél, 1., 2. köt. 80.—

Németh László válogatott művei, 1-3. 73.—

Sienkiewicz: Quo vadis 34.—

és még sok ezer könyv és hangmez kapható! * Kérje katalógusunkat!

M. SZERDAY - Metropolitan Buchhandlung

Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein-Schw.

☎ 061/46 59 02. Külföldről: 0041/61 46 59 02

Annuschka + Marko

minden alkalomról „Super” videofelvételeket készítenek. ☎ 089/35 21 16

Szeretetre, megértésre vágyó férfi, 155 cm magas, 41 éves. Svájcban él, leszázalekolt, keresi párját 30—40 éves korig, kis hibával nem akadály. „Hűség” jellegére a kiadóba.

NYÁRI KÖNYVAJÁNLATUNK!

BARREAU: Az örömhír Jézus Krisztus üzenete 7.20

BIBLIA, Ó- és Újszövetségi Szentírás 48.—

BULL: A Vatikán belülről 19.80

DEBBRECHT: Mit kezdjek a misével? (Válasz fiataloknak) 5.—

FOHÁSZOK ÉS VALLOMÁSOK: A világ legszebb imái 19.80

HAAG: Bibliai lexikon (Alapvető kézikönyv) 62.40

HALÁSZ OCIST: Hirdessétek az evangéliumot, ABC-évre 23.40

MAGYAR KAT. ALMANACH II. A magyar katolikus egyház élete 50.40

MINDSZENTY: Emlékirataim, 3. kiadás 24.—

RAHNER SJ: Az élet imádságai 8.40

SPINK: Roger testvér Taizé alapítója 12.—

A SZENTEK ÉLETE. (Több mint 240 életrajz, képekkel) 40.80

ST. JOHN: Onézimusz. (Bibliai regény) 6.80

P. SZÓKE SDB: Márton Áron. (Az erdélyi püspök saját írásaival) 24.—

ÚJ KATEKIZMUS. (A híres „holland katekizmus” magyarul) 24.—

WINOWSKA: Padre Pio igazi arca 11.80

A hazai és külföldi katolikus kiadványokat a leggyorsabban szállítja számlával a Katolikus Magyar Sajtó Munkaközösség, német rövidítéssel KUPA, Distelfinkweg 21, D-8000 München 60, ☎ (0 89) 8 11 14 24. Tisztelettel várjuk megrendelését.

— Örömmel küldünk részletes árjegyzéket! —

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

Oberföhringer Str. 40.

D-8000 München 81

Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felélős Kiadó:

a Magyar Katolikus Főlelkésziség

Főszerkesztő: P. Szőke János.

Felélős szerkesztő:

Fejős Ottó.

Redaktion und Herausgeber:

die Ungarische Oberseelsorge.

Oberföhringer Str. 40

8000 München 81

Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Chefredakteur: P. János Szőke.

Verantw. Redakteur:

Ottó Fejős.

Abonnement: DM 20.— pro Jahr und

nach Übersee mit Luftpost DM 30.—

ELŐFIZETÉS:

Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!

Tengerentúlról, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 20.—

vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúlról légipostával DM 30.—

Lapzárta minden hónap 15-én

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postgironál München:

Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,

Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70

Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”,

Erscheint 11mal im Jahr.

Druck: Danubia Druckerei GmbH,

Ferchenbachstr. 38 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: zu dieser Auflage liegt zeitweise ein RUNDSCHREIBEN bei. — A kiadványhoz körlevelet mellékelünk.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontonkra, hanem postacsekkkontókra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge München, — Sonderkonto, Postgironál München, Konto-Nr. 606 50 - 803.

HIRDESSEN AZ ÉLETÜNKBEN!

Hirdetési díjak 1986. november 1-től:

Apró-, házassági-, általános hirdetés ára soronként (kb. 40 betű) DM 5.—

Jelleg portóval DM 5.—

Külön kívánásokat esetenként árazunk.

Üzleti hirdetések soronként DM 8.—

Nagybetűs (kétsoros) sor DM 16.—

Keretben megkezdett 5 cm-enként DM 10.—

Kéthasábos hirdetés az összeg kétszerese.

Egymásután háromszori hirdetés esetén 10% kedvezmény.

Egymásután hatszori hirdetés esetén 20% kedvezmény.

Egy évi hirdetés esetén 25% kedvezmény.

A névvel megjelölt cikkek nem minden esetben felelnek meg a szerkesztőség véleményének. — Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.

Hivatalos órák a hirdetésekkel kapcsolatban: hétfőtől — péntekig, 10-00 — 15-00 óra között. Kérjük kedves olvasóinkat, hogy csak ez időben érdeklődjenek telefonon.

● NEMZETŐR KÖNYVEK ●

Gloria victis 1956—86, DM

3. kiadás, 156 oldal 20.—

Független Fórum — Szamizdat 35.—

antológia, 336 oldal

Szolzenyicin: Gulag szigetecsoport II 25.—

580 oldal

Makra Zoltán: Honvédelmi miniszterek 24.—

szolgálatában

Teilhard de Chardin: Tudomány és Krisztus, 294 o., fele áron, portóval 12.—

— Az emberi energia, 250 oldal

fele áron, portóval 12.—

Megrendelhető a könyv árának egyidejű be-

küldésével: Nemzetőr, Ferchenbachstr. 88,

D-8000 München 50, BRD címen.

Frankfurt - Budapest - Frankfurt! Hét-
 végeken kicsisportok szállítását vállalom,
 4-től 7 személyig. Bausch, ☎ (0 69) 34 38 27
 — 18.00 órától.

IKKA AJÁNDÉKSZOLGÁLAT MAGYARORSZÁGRA!**A VÁMMENTES AJÁNDÉKAUTÓK LEGÚJABB ÁRAI:**

Lada 1300 S 6.195.— DM Lada 1500 L (2107) 7.475.— DM

Lada 1300 Combi 6.725.— DM Skoda 120 L 5.485.— DM

Lada Samara (2105) 6.885.— DM Polski Fiat 126 E 3.745.— DM

Öröklakások Pesten: Központi fekvésű új lakások, beköltözhetők még ez év végén!

Irányárak: 1. emelet 1 + 1/2 szoba 47 m² 62.700.— DM

3. emelet garzonlakás 33 m² 44.000.— DM

6. emelet 3 szoba 55 m² 72.000.— DM

Kérje részletes tájékoztatónkat! Postafordultával megküldjük!

Befizetések: MAGNUS GmbH „IKKA - Sonderkonto“

Bad Vilbeler Volksbank, Konto - Nr. 10 4419 324, BLZ 518 613 25

MAGNUS G.M.B.H.

MAGNUS GmbH

6000 FRANKFURT / M. 56

Im Feldchen 35

Telefon (061 01) 4 77 12

TELEFAX (06101) 44680